ОРОН БҮХЭНЭЙ ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭДИР НАҺАНАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺАЙНДЭР—БҮХЭДЭЛХЭЙН ЗАЛУУШУУЛАЙ VI ФЕСТИВАЛЬ МҮНӨӨДЭР МОСКВАДА НЭЭГДЭХЭНЬ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 177 (8397) | 1957 оной июлиин 28, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Түрүүшүүлэй дүршэлые хүдөө ажахыда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ

Мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абадаг боложо, хүн бүхэндэ хүртэсынь талаар Америкын Холбоото Штадуудые тоһо абалгаар бүри энэ жэлдэ хүсэхэ, һү абалгаар 1958 ондо, мяхаар 1959—1960 ондо хүсэхэ гэһэн тодорхой зорилго совет арадай үмэнэ Коммунистическэ партиин табяад байһан мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай, МТС-үүдэй үйлэдбэридэ, хүдөө ажахын наукын туйлалтануудые, түрүүшүүлэй ажалай түрүү онол арга, дүршэл шадабариие дэлгэрүүлхэ гээшэ гүрэн түрын удхашанартай шухала хэрэг болоод байна.

Һүүлэй үедэ манай республикын олохон аймагуудай партийна организацинууд түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг боложо, түрүү ажахынуудта экскурсяар ошожо, тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсадаг, һайн, түрүү юумыень халан абадаг, өөһэдынгөө ажалда хэрэглэдэг боложо байнхай. Энэ талаар Курумканай, Зэдын, Кударын, Кяхтын Тарбагатайн аймагуудай партийна организацинууд яһала оролдолго гаргана.

Хонин ажалда түрүүшүүлэй дүршэл, наукын туйлалтануудые хэрэглэхэ тушаа партиин Курумканай айком ехэ оролдолго гаргана. Хонидоо бултыень шахуу искусственна аргаар үрэжүүлдэг болонхой. Хонидойнгоо хахадһаа олонхиень үбэлдөө, хабар эртэ хурьгалуулна. Хонидой үүлтэр һайжаруулха, хонишодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажалай түлбэри гуримшуулха хэрэгтэ анхаралаа табина. Энэ оной апрель, май июнь һарануудта хонишодой хори хорин хоногой курсанууд гурба удаагаар хүдэлжэ, 63 залуу хонишон хони харууһалха түрүү дүршэлдэ һураһан, хони искусственннар үрэжүүлжэ, нооһоной шанарыень зүбөөр илгаруулжа шададаг болоһон байна. Тэрээнһээ гадна үнинэй хони хаража ябаһан наһажаалшье хонишод эдэ курсануудта һуралсажа, хонин ажахы эрхилхэ түрүү аргануудта һураһан байна.

Эдэ бүгэдын ашаар курумканайхид хонидойнгоо тоо һүүлэй 3 жэл соо хоёр дахин олон болгоо. Энэ жэлдэ бүхы аймагаараа хонин бүриһөө нёдондонойхиһоо 800 грамм нооһо ехээр абаа. Энэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишод нүхэд Бадмаева, Лыгденова гэгшэд 100 хонин бүриһөө 109—115 хурьга абаа. Хони үсхэбэрилхэ түрүү арга бүри одолдосотойгоор шудалан хэрэглэжэ зургаадахи табанжэлэй эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо 2 дахин олошоруулха, нооһо абалгаяа гурба дахин шахуу ехэ болгохо уялга абаа.

Кударын, Зэдын болон бусад зарим аймагуудай МТС-үүд болон колхозууд үнгэрһэн жэлдэ таряа амяарлан хуряаха түрүү арга үргэнөөр хэрэглээ һэн. Гансахан Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнууд бүхы хадаха таряанайнгаа 42 процентыень амяарлан харяажа, гектар бүхэнһөө 1,5—2 центнер орооһо нэмэжэ абаһан байна. Амяарлан хуряалгын ашатай һайн байһаниие хүсэд ойлгоһон Үшөөтэйн МТС-эйхид энэ жэлдэ бүхы таряалангайнгаа 70 процентыень амяарлан хуряаха гэжэ түсэблөөд, подборщигуудтай 27 комбайн, 15 лафетнэ жатка таряа хадалгада бэлэн болгоод мүнөө байнхай.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлээд, харууһалаад, хайдагаар һааха арга хэрэглэхэ, мүн гахайнуудые өөрөө гоожодог кормушкануудһаа эдеэлүүлхэ ба бусад түрүү арганууд олоор хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Түрүү дүршэл үргэнөөр хэрэглэдэг болоһоной, колхознигуудай, совхозуудай болон МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр ажалладаг болоһоной ашаар республикымнай колхозууд болон совхозууд гүрэндэ һү, нооһо, үндэгэ тушааха ба худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Энэ оной түрүүшын хахадта манай республикын колхозууд болон совхозууд нёдондонойхидо орходоо мяха 16 мянган центнер, һү 133 мянган центнер, нооһо 1700 центнер ехээр, 1,2 миллион үндэгэ олоор гүрэндэ худалдаһан ба тушааһан байна.

Тиибэшье, хүдөө ажахыда түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хойрогоор, ёһо тэдыгээр хандадаг ушарнууд олон. Илангаяа хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые тоодоггүй ушарнууд Закаменай аймагта, мүн бусад зарим аймагуудай колхозуудта ушарна. Гахайнуудые өөрөө гоожодог кормушкаар эдеэлүүлхэ, малай уһалуури, тэжээл бэлэдхэл механизацилха арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Олон МТС-үүд болон совхозууд таряа амяарлан хуряаха хэрэгтэ мууса бэлэдхэнэ. Ажалдаа һайн амжалта туйлаһан малшадай, механизаторнуудай ажалай түрүү дүршэл саг соонь шэнжэлэн согсолжо олоной шадабари болгохо талаар республикын Хүдөө ажахын министерствын хүдөө ажахын пропагандын управлени өөдтэй юумэ хэнэгүй.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерэгшэдые хараһан үзэһэн юумэн тухайнь хөөрүүлхэ, тэндэ хараһан, ойлгоһон түрүү аргаяа ажал дээрэ хэрэглэдэг болохо талаар олон колхозуудта, аймагуудта өөдтэй юумэн хэгдэнэгүй.

Нютаг дээрэ туйлагдаһан түрүү дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ аймагуудта эмхидхэгдэдэг хүдөө ажахын выставкэнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй юм. Зүгөөр, олонхи выставкэнүүд муугаар эмхидхэгдэдэг. Али нэгэн түрүү һаалишанай, хонишоной, таряа, хартаабха ехээр ургуулагшын ямар түрүү арга хэрэглэжэ ажалай али нэгэн һайн дүн туйлаһан тухай хөөрэжэ үгэхэ хүн тэндэнь байдаггүй шахуу гээшэ.

Түрүү дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэниие колхоз, совхозуудай ажалда оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ гээшэ бүхы партийна организацинуудай, советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, комсомолшуудай, колхоз, совхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн хэблэл ба радиогой нангин уялгань болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Цыдыпова суглаанай забһарлалгын үедэ Кяхтын, Зэдын, Курумканай аймагуудай хонишодтой ажал хэрэгүүд тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Е. Ринчиновагай фото.

Түрүү хонишодой республиканска зүблөөн дүүрэбэ

Уржадэр эхилһэн республикын хонин ажалай түрүүшүүлэй зүблөөн үсэгэлдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Эгээл түрүүлэн үгэ абаһан Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр **Найданов** зургаадахи табанжэлэй дүүрэтэр хонин һүрэгэйнгөө тоо толгойе хоёр дахинһаа үлүүгээр олошоруулжа, нооһо абалтые хоёр дахин ехэдхэхэ тухай партиин Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандалга Бэшэгые колхозойнгоо хонишодой һайшаан дэмжэһэн тухай хөөрөөд, өөрынгөө ажал тухай сугларагшадта хэлэжэ үгэбэ.

Һүүлээрнь Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» колхозой залуу хонишон нүхэр **Иванов** абаһан уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа хэлэбэ. Энэ хонишон мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалһан байна. Мүн тиихэдэ «Эрдэм» совхозой хонишон нүхэр **Цыбиков,** Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр **Бадмаев,** мүн бусад үгэ хэлээ.

Хонишодой зүблөөн дээрэ партиин обкомой секретарь нүхэр Ц. О. Очиров дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Һүүлээрнь хонин һүрэгэй тоо олошоруулха ба нооһо абалгые ехэдхэхэ тушаа республикын хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ уялга зүблөөндэ хабаадагшад баталан абаа.

Нэгэдэхи асуудалые зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр зүблөөндэ хабаадагшад хонин ажал хүгжөөхын түлөө 1957 оной түрүүшын хахад жэлэй мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөө. Тиигэжэ хонин ажалаа хүгжөөхэ талаар амжалта туйлаһан түрүү аймаг, МТС-үүд болон колхозуудта, КПСС-эй обкомой ба Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаа. Мүн тиихэдэ ажалдаа амжалта туйлаһан түрүү олон хонишодто БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, партиин Обкомой ба республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотанууд үнэтэ бэлэгүүдтэйгээр барюулагдаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр В. А. Захаровые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Госпланай Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр В. А. Захаровай түрэһэнһөө хойшо таби наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар габьятай байһыень тэмдэглэн, нүхэр **Захаров** Владимир Афанасьевичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан.
1957 оной июлиин 27.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа Камска гидроэлектростанциие барижа гүйсэд ашаглалгада оруулха хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө барилга дээрэ һайнаар хүдэлжэ шалгарһан хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, албахаагшадые орденууд болон медальнуудаар шагнаба. Хамта дээрээ 644 хүн шагнагдаа.

Ленинэй орденоор—электро лини татагшадай бригадир А. Абдулин, электрогагнуурша В. А. Андреев, электромонтёрнуудай бригадир М. П. Антипова, комплексно бригадын бригадир П. Е. Барышников, барилгын парткомой секретарь Л. А. Будрин, барилгын главна инженер А. Ф. Васильев, хабсаргагша Н. Д. Дмитриев, участогай начальник В. Н. Зэбэрг, барилгын начальник А. К. Икомасов, паровозой машинист Н. И. Калиничев, экскаваторай машинист П. А. Климентьев, КПСС-эй ЦК-һаа барилга дээрэ урдань парторгоор байһан, мүнөө горкомой секретарь Б. В. Коноплев, хабсаргагша Л. И. Корнилов, электромонтёрнуудай бригадир Л. П. Кременецкий, бетонщигуудай бригадир Н. Д. Мочалов, арматурщик З. Мухамедсадыков, урдань барилгын начальник байһан И. И. Наймушин, земснарядай ахалагша багермейстер А. П. Пасынков, слесарьнуудай бригадир Д. Н. Петров, үндэр юумэн дээгүүр гаража ажалладаг электромонтёрнуудай бригадир И. С. Пиманов, электрогагнууршан А. С. Сотниченко, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Струев, арматурщигуудай бригадир В. Н. Тринько, бетонщигуудай бригадир В. И. Фотин, хүдэлмэриие эрхилэгшэ П. М. Щербаков, шофёр Д. А. Якущев гэгшэд шагнагдаа.

Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагшадай дунда гидроэлектростанциин проектын главна инженер Б. К. Александров, автокрановщик А. Ф. Амелин, бульдозерист Д. А. Анферов, түмэршэ дархан Ф. Ф. Вивчарь, үрэмдэлгын мастер Н. С. Гавриков, КПСС-эй обкомой секретарь К. И. Галаншин, гидроэлектростанциин директор М. В. Кочетков, модошо дархан И. П. Лапухов, кранай машинист М. С. Мухина, шулуушан С. Г. Пакулин, арматурщик Р. П. Петров, барилгын главна инженерэй орлогшо Р. К. Радецкий, тракторист И. Юсупов, хүдэлмэришэдэй бригадир З. А. Ящина болон бусад хамта 72 хүн бии.

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор—151, «Ажалай габьягай түлөө» медаляар—185, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар— 210 хүн шагнагдаа.

Үйлэдбэриин гайхамшагта амжалтануудай түлөө хабсаргагшадай бригадир А. М. Тихашковто болон экскаваторай машинист А. Дтбчапалдедэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгогдоо.

Н. С. Хрущевтой, Н. А. Булганинтай Индиин армиин Главна штабай Начальник генерал К. С. Тимайя уулзаба

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи Секретарь Н. С. Хрущевтой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Индиин армиин Главна штабай Начальник генерал К. С. Тимайя июлиин 25-да уулзажа, тэдэнтэй хөөрэлдөө.

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков уулзалгын болоходо байлсаа.

Индиин талаһаа генерал-майор Е. Хабибулла, мүн Индиһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин Эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон уулзалгын болоходо байлсаа.

Хөөрэлдөөн хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө.

СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковтай Индиин армиин Главна штабай Начальник генерал К. С. Тимайя уулзаба

СССР-эй Оборонын Министр Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуковтай СССР-тэ ерээд байһан Индиин армиин Главна штабай Начальник К. С. Тимайя июлиин 25-да уулзажа хөөрэлдөө.

Уулзалгын болоходо генерал-майор Е. Хабибулла болон Индиһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин Эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон байлсаа.

Хөөрэлдөөн хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын түрүү хүдэлмэрилэгшэдые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

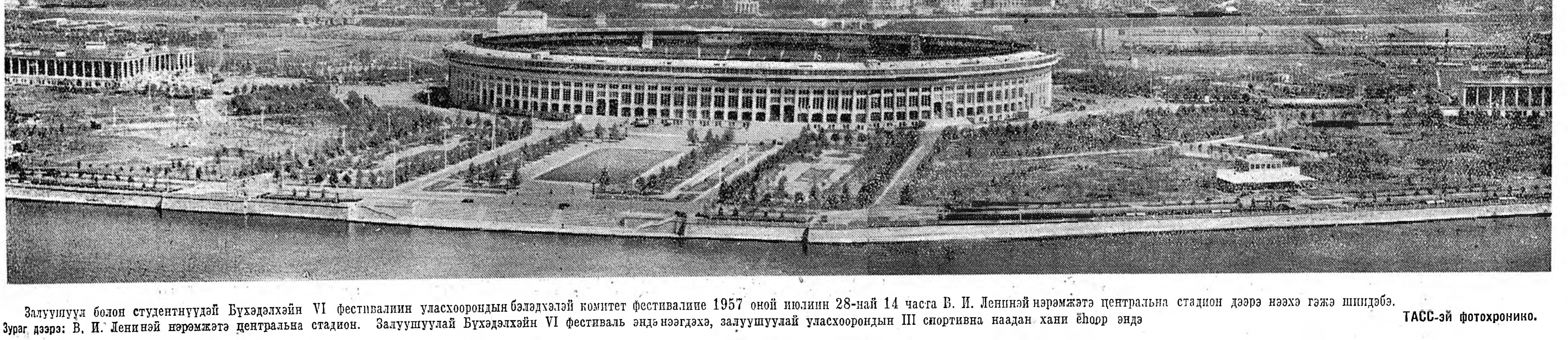
Хүдөө ажахын культурануудай үндэр ургаса абаха, мал ажалые хүгжөөхэ ба тэрээнһээ бүри ехэ ашаг шэмэ абаха талаар амжалта туйлаһанайнь түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

1. **Белоусов** Иван Семёновичые—Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша.
2. **Гермашов** Лаврентий Ивановичые—Иволгын аймагай «Авангард» колхозой луговод.
3. **Замбалаева** Ханда Аюшеевнае—Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.
4. **Илыгеев** Хуса Илыгеевичые—Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой адуулгашан.
5. **Нелюбин** Иван Антоновичые—Байкало-Кударын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой бригадир.
6. **Урусов** Степан Ивановичые—Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуулгашан.
7. **Холхонова** Цыбикмидые— Хориин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.
8. **Цынгунова** Дари Намитовнае—Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.
9. **Чойдонов** Цокто Ренчиновичые—үүлтэртэ хонидой Боргойн совхозой ахалагша хонишон.
10. **Эрдынеева** Шойжилмае— Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон.
11. **Югова** Анна Андреевнае—Зэдын аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Призидиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо Ф. ЗАГАФУРАНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, Кремль
1957 оной июлиин 17.

Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин уласхоорондын бэлэдхэлэй комитет фестивалиие 1957 оной июлиин 28-най 14 часта В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ центральна стадион дээрэ нээхэ гэжэ шиидэбэ.

Зураг дээрэ: В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ центральна стадион. Залуушуулай Бүхэдэлхэйн VI фестиваль эндэ нээгдэхэ, залуушуулай уласхоорондын III спортивна наадан хани ёһоор эндэ

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛЫЕ ХҮДӨӨГЭЙ КОММУНИСТНУУД ТОЛГОЙНО

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө

«Эрдэм» колхоз һү һаалгаар Зэдынгээ аймаг соо түрүүшүүлэй тоодо оролсоно. Урда жэлнүүдтэ тус артель энэ талаар нилээд гээгдэнги байһан юм. Тиимэһээ колхозой партийна организаци, правлени һү элбэгээр һаадаг болохо асуудалда горьтой анхарал хандуулдаг болоо һэн. Ниитынгээ малда үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэ, үнеэдые харууһалга, эдеэлүүлгые, һаалгые һайжаруулха хэмжээнүүд парторганизациин үүсхэлээр абтаһан байгаа. Тус артель урда жэлнүүдтэ малай тэжээлээр дутадаг байһан аад, нёдондо жэлдэ 1955 онойхидо орходоо 3 дахин ехэ кукурузын силос дараһан, 530 гектар зеленко тарижа, га бүриһөөнь дунда зэргээр 30 центнер ургаса абаһан байна. Малаа тэжээлээр хангажа шадаһанай, үнеэдээ уянда байлгажа, зүбөөр эдеэлүүлһэнэй, литр һүн бүридэ 300—500 грамм хүртэхөөр таряанай зүйл үнеэдтээ үгэһэнэй ашаар үбэлэй үедэ хоёр дахин ехэ һү һааха аргатай болоһон байна.

Партийна бюро, колхозой правлени һаалишадта һү ехээр һааһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри тогтооһон байха юм. Тиин түрүү һаалишад нүхэд Ц. Ванданова, Д. Пойдонова, Х. Аюшиева, С. Пойдонова, болон бусад тус бүридөө 300 гаран литр һү нэмэлтэ түлбэри болгон абаһан байха юм.

Һү ехээр һааха тухай асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Партбюрогой гэшүүд, тэрэ тоодо парторганизациин секретарь нүхэр Д. Дарицыренов, правлениин гэшүүд, малажалай мэргэжэлтэд гүүртэ бүхэндэ эльгээгдэжэ, һаалишадай үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые тайлбарилжа үгэһэн, тэдэнтэй хөөрэлдэжэ, һанамжа дурадхалнуудыень анхаралдаа абаһан байха юм. Тиин гүүртэ, һаалишан бүхэндэ тэдэнэй арга боломжонуудыень хараадаа абан тодорхой даалгабаринууд үгтэдэг болоһон байна. Жэшээлхэдэ, нүхэр Ц. Вандановагай гүүртэдэ июнь һарада үнеэн бүриһөө 116 литр һү һааха, нүхэр Ц. Аюшеевагай гүүртэдэ — 103 литр һү һааха даалгабари үгтэһэн байгаа. Тиимэһээ гүүртэ бүриин хүдэлмэрилэгшэд даалгабаряа дүүргэхын түлөө һарын шэнэһээ эхилэн шармайн оролдодог юм.

Артелиин бүхы һаалишад өөһэд хоорондоо мүрысэдэг. Энэ мүрысөөе партийна организаци саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, 10 хоног бүридэ дүнгүүдыень гаргажа байдаг юм. Мүрысөөндэ түрүүлэгшэд урмашуулагдадаг.

Агитаторнууд нүхэд Н. Доржиев, Р. Гармаев, Ц.-Д. Аюшеева болон бусад малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкые хүсэхэ тухай уряае, парти, правительствын бусад шиидхэбэринүүдые колхознигуудай дунда тайлбарилдаг, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай һаалишад, малшадта хөөрэжэ үгэдэг.

Һү ехээр һааха тухай партийна организациин болон правлениин абаһан хэмжээ-ябуулганууд һаалишадай ажал хүдэлмэридэ һайнаар нүлөөлөө. Колхоз июнь һарада хамта дээрээ 30.497 литр һү һаагаа. Тэрэнь май һарынхида орходоо нилээд ехэ юм. Июль һарада 35.000 литр һү һаахын түлөө артелиин һаалишад оролдосотойгоор тэмсэнэ.

Колхозой партийна организаци болон правлени ниитынгээ малда тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ горьтой анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ 560 гектар кукуруза таригдаа. Тэрэнэй гектар бүриһөө дунда зэргээр 200 цетнер эшэ набша абаха гэжэ колхознигууд оролдожо байнхай. Мүн 700 гектар зеленко таригдаа. Мүнөө «Эрдэм» артелиин гэшүүд үбһэндөө ороод, малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын түлөө оролдожо байна.

Малай байра бариха хүдэлмэри хэгдэнэ. 80 толгой үнеэнэй байха нэгэ байра, 260 тугалай хоёр байра, малшадай байха хоёр гэр баригданхай.

Артелиин коммунистнууд һү ехээр һаадаг болохын түлөө иимээр тэмсэжэ байна.

Д. Цыремпилов.

Шармайн оролдохобди

Үнеэн бүриһөө 300 литр һү һааха һара Кударада соносхогдобо

Манай колхозой гол ажахы малажал юм. Тиимэһээ партийна эхин организаци малшадай дунда горьтой хүдэлмэри ябуулжа, адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха гэһэн уялгануудаа бэелүүлхын тулада ехэ анхарал хандуулна.

Ажахын жэлэй 9 һарын туршада колхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 910 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 300 шахуу литрээр ехэ болоно. Гүрэндэ һү тушааха, худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха хахад жэлэй түсэб июниин 15-да дүүргэгдээ һэн. Энэ жэлдэ манай колхоз үнеэн бүриһөө 1700 литр һү һааха уялга абанхай.

Малшадай һайнаар ажаллаад байбал мал ажал түргөөр хүгжэхэ юм. Тиимэһээ партийна эхин организацимнай мал ажал дээрэ түрүү, ажалдаа дуратай хүнүүдые, нэн түрүүн коммунистнууд, комсомолшууд болон түрүү колхознигуудые эльгээхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө 22 коммунистнуудһаа 10-ниинь мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Удаан саг соо нэгэдэхи комплексно бригадын фермэ гээгдэнги фермэнүүдэй нэгэниинь байһан юм. Парторганизациин дурадхалаар фермые даагшаар нүхэр Г. Р. Батомункуев томилогдоо һэн. Нүхэр Батомункуев һаалишадай, мал адуулагшадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэрэнэй оролдолгын ашаар нэгэдэхи бригадын фермэ һүүлэй һаранuудта түрүү һуури эзэлжэ, колхозой правлениин болон партийна организациин дамжуулгын Улаан туг барижа ябана. Тиигэжэ июнь һарада энэ фермэ үнеэн бүриһөө 250 литр һү һаагаа. Фермын түрүү һаалишад Мария Бадмаева, Цырен-Дулма Аюшиева, Дулма Бадмаева гэгшэд үнеэн бүриһөө 260—290 литр һү һаагаа. Июлиин 1-һээ 20 хүрэтэр колхоз үнеэн бүриһөө 150 литр һү һаагаа.

Мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е хүсэхэ гэһэн парти, правительствын уряае хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада партийна организаци малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Агитаторнууд Б. Батомункуев, М. Курикалов, П. Курикалов, Ф. Терентьев гэгшэд һаалишадта, мал адуулагшадта партиин табиһан зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэнэ.

Колхозой гурбан комплексно бригадын хоёртонь партийна группанууд эмхидхэгдэнхэй. Хүсэ зөөри багаар гаргашалан, мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха тухай бригадын партийна группын суглаан дээрэ коммунистнууд хэлсэнэ. КПСС-эй айкомой бюрогой болон аймгүйсэдкомой үүсхэлээр аймагай колхозуудта июлиин 15-һаа августын 15 хүрэтэр үнеэн бүриһөө 300 литр һү һааха һара соносхогдонхой. КПСС-эй айкомой бюрогой, аймгүйсэдкомой тогтоолые бэелүүлхын тулада партийна группануудай коммунистнууд һаалишадые элсүүлнэ. Бүхы партийна группануудта партийна нээмэл суглаан үнгэргэгдэжэ, малшадай урда табигдаһан зорилго тухай хэлсэгдээ. Аймагай колхозуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын тулада манай һаалишад эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса тухай партийна организаци горьтой анхарал хандуулна. Мүрысөөндэ илажа гараһан түрүү фермэдэ улаан туг, эрхим һаалишадта улаан вымпел, бэлэгүүд барюулагдана. Мүрысөөнэй дүнгүүд «Колхозник» гэжэ ханын газетэдэ, «Молнида» толилогдоно.

Арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, мяха, тоһо, һүнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ США-е хүсэхэ гэһэн партиин табиһан зорилгые бэелүүлгэдэ малшадые элсүүлхын түлөө колхозой партийна организаци бүхы хүсөөрөө оролдожо байна.

Ж. Банеев, Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Хирпиисэ олоор хэнэ

Хуурай шабараар хирпиисэ хэдэг Улан-Удын хирпиисын заводой хүдэлмэришэд нёдондо жэлһээ хойшо һара, квартал бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэжэ, барилгын организацинуудта хирпиисэ элбэгээр үгэжэ байна. Энэ оной түрүүшын хоёр квартал соо тус заводой хүдэлмэришэд 10 шахуу миллион хирпиисэ городой барилгануудта үгэжэ шадаа. Эндэхи инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргажа, уралан нарижуулгын хэдэн дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээ, ажалай эмхидхэлые нилээд һайжаруулаа. Тэрэнэй ашаар завод нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо аяар хоёр миллион хирпиисэ олоор гаргаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ заводой хүдэлмэришэд Агуухэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Тиихэ зуураа, үйлэдбэриингөө технологиие шэнэдхэн хубилгажа, барилгада хэрэгтэй, шлако-блогуудые бүтээдэг болобо. Тиигэжэ барилгын организацинуудта тэдэнэр 500 мянган шлако-блогуудые үгөөд байна. Хирпиисэ сохилго дээрэ нүхэр Будниковай хүтэлбэрилдэг бригада хамагһаа һайнаар хүдэлнэ. Тус бригадынхид июнь һарын хүдэлмэриин дүнгөөр коллективэйнгээ дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлээ. Тэрэ шэлэн нүхэд Петров, Шахуров гэгшэдэй даадаг бригада болон халаан үдэр бүриингөө даалгабарие хоёр дахин шахуу дүүргэнэ.

Заводой хүдэлмэришэд ерэхэ 1958 оной түсэбэй проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ бэлэдхэжэ байна. Заводой дирекци тэрэ поректыень зохёожо дүүргэөд, ойрын үдэрнүүдтэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табихань. Проект дотор хараалагдаһанай ёһоор 1958 ондо завод 20 миллион хүрэтэр хирпиисэ гаргадаг болохо юм. Тэрэнь энэ жэлэйхиһээ 5 миллионоор ехэ болоно. Ажалай бүтээсые иигэжэ дээшэлүүлхын тулада машина зэмсэгүүдые бүри һайнаар ашаглаха, ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха, түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүд хараалагданхай.

Заводой дирекци ерэхэ жэлдэ хүдэлмэришэдэйнгөө байра байдалые улам һайжаруулхаар хараална. Һаяхан 8 квартиратай шэнэ гэр ашаглалгада оруулагдаба. Үшөө нэгэ тиимэ гэр ойрын сагта ашаглалгада үгтэхэ юм. Ерэхэ жэлдэ хүүгэдэй сад болон эхин һургуулиин гэр баригдахаар хараалагдана.

М. Кандабаев.

Улан-Удын мелькомбинадай механическа цехтэ Антон Иванович Батубаев слесареэр хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр өөрынгөө ажал хэрэгые һайса мэдэдэг, Октябриин алдарта 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй нэгэн юм. Мүнөө обойно заводто вальцева станогуудые тодхохо зуураа һайн амжалта туйлана. Нүхэр Батубаев богонихон болзор соо 4 шэнэ станогуудые тодхоо

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Батубаев хүдэлмэрилжэ байна.

А. Кочергинэй фото.

Аргамнай бүри ехэ

Онохойн модоной комбинада нэгэдэхи участок. Үдэ голһоо мо татажа абадаг Антон Бунугай бр гада энэ үдэрнүүдтэ һайнаар ажа лажа байна. Энэ бригадынхид һар бүри түсэбөө 150 процент хүрэт дүүргэнэ. Жэшээнь, июнь һара тэдэнэр түсэбөө 153 процент дүү гээ. Июль һарын эхинһээ үдэр бүр 360 кубометр модо гаргажа, шт бельда ябталха нормоёо 500 куб метр хүрэтэр дүүргэжэ байн Бригадын түрүү хүдэлмэришэд Трандофилов, Г. Балаганский, мод татагшад И. Горя, Чубатый боло бусад Октябриин һайндэрэй хүнд лэлдэ абаһан уялгаяа амжалтата гаар дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн нүхэд Афанасье Мурзин, Бахаев гэгшэдэй хүтэлб рилдэг бригаданууд баһал һайнаа ажаллана. Эдэ биргаданууд һар бүри даалгабаряа 105—110 процен дүүргэнэ. Хүдэлмэридөө байһан ду тагдалнуудые усадхажа, ажала бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар энд хи участогай мастер нүхэр Вшивко иигэжэ хөөрэнэ:

— Эдэ бригаданууд яһала һа наар хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье, ажа лайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүл хэ аргатай. Тэрэнэй тулада үд голһоо участогуудта модо хубаари лан үгэхэ хүдэлмэри һайнаар эм хидхэхэ хэрэгтэй. Тэндэ ажала эмхидхэлэй һулаар табигдаһан дэ рэһээ зарим хүнүүл һүүдэртэ ороо унтажа хэбтэдэг байна. Энэ дута далые усадхаха хэрэгтэй гэжэ ко бинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ хэдэ дахин хэлэгдээ. Теэд зохихо хэм жээ абтадаггүй. Энэ дутагдалы усадхаад байхада, урдажа ерэһэ модые үшөө ехээр гаргаха арга ол дохо байна.

М. Сосов.

Түсэбөө уридшалан дүүргэхэнь

Кударын аймагай промкомбина дай хүдэлмэришэдэй түрүүшы кварталда болоһон үйлэдбэрии зүблөөн дээрэ предприятияа богон болзор соо гээгдэлһээнь гаргах тухай тогтоол баталан абтаһан ба гаа. Комбинадай партийна, проф союзна эмхинүүд тэрэ шиид хэбэриие бэелүүлхын түлөө шан гаар тэмсэжэ ороо һэн. Гаргаһа тэрэ оролдолгонь миин үнгэрөөгүй Хүдэлмэришэн бүхэн Октябрии һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн со циалистическэ мүрысөөндэ эдэбхи тэйгээр хабаадалсадаг болоо.

Үнгэрһэн хахад жэл соо комбина дай хүдэлмэришэд продукци үйлэд бэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ гээгдэлһээ гүйсэд гаража шадаба Хубсаһа оёдог цехын коллектив эн үе соо даалгабаряа 138 процен дүүргэжэ, социалистическэ мүры сөөндэ түрүүлбэ. Тэрэшэлэн сабх оёдог цехынхид даалгабаряа му лэ горьтойгоор үлүүлэн дүүргэб Оёдол-шод Б. Бадмаева, А. Пота нина, Л. Балтахинова сабхишад В Жарников, Б. Гундеева болон буса эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрил жэ абаһан уялгануудаа амжалта тайгаар дүүргэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пле нумэй шиидхэбэритэй танилсаа байхадаа, комбинадай хүдэлмэри шэд продукци үйлэдбэрилхэ жэ лэйнгээ түсэбые Агуухэ Октябрии һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн шэ нэ уялга абаа.

С. Таханов.

Таряа, талха наймаалха магазин

Улан-Удын Балтахиновай нэрэм жэтэ үйлсөөр хилээмэ, гурил крупа болон талханай бусад зүйл нүүдые наймаалха тусхай магази нээгдэбэ. Энэ магазинай хүдэлмэри лэгшэд Октябриин һайндэрэй хүн дэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уял га абаад, эмхитэй һайнаар хүдэлнэ Хамта 6 наймаалагша хүдэлмэрил хэ зуураа, эдеэ хоолой зүйл худал даха үдэр бүриингөө даалгабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Июль һарын 6 һаа хойшо эндэ хэдэн олон тонно гурил, крупа городой ажалшадта худалдагдаа.

—Магазинаа талханай зүйл худалдадаг тусхай магазин болгоһыень худалдан абагшад ехээр һайшаана Бидэнэр городой ажалшадай яма сортын гурил, хилээмэ, сагаан бул кануудые худалдан абахаяа хүсэ дэгыень хараадаа абан, хойто, үдэ рынь тиимэ продуктнуудые най маанда гаргахые оролдонобди,—гэ жэ магазиниие даагша Александр Григорьевич Ковалев хөөрэнэ.

Магазинай наймаалагшад нүхэ Говорова, Загузина, Попова боло бусад илангаяа һайнаар хүдэлнэ Тэдэнэр ариг сэбэрые наринаар са хидаг, худалдан абагшадта һайнаа хандадаг юм. Магазин һара соо 7 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл худалдаха түсэбтэй аад, тэрэнэ болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэ бэ.

Б. Егоров.

Социалистическэ уялгануудаа мууса дүүргэнэ

Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй

Социалистическэ мүрысөөн гээшэ ажахые эмхидхэхэ коммунистическэ гол арга метод мүн. Тиибэшье, энэ шухала аргые Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна эхин организаци ёһотоор хэрэглэжэ шаданагүй.

Түбхын түрүүндэ мүрысөө эмхидхэхэдээ ажахыгаа һайса шэнжэлжэ, доторойнгоо арга боломжые гүйсэдөөр элирүүлжэ, олон зоной хүсые эршэдхэхээр парти, правительствын табижа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхээр хараалжа, социалистическэ уялгануудай абтадагынь мэдээжэ. Энээн тушаа булганинайхидай абаһан уялгада зарим дутагдалнууд бии. Илангаяа адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар бага, арга боломжонуудтаа хүрэхэгүй уялгануудые абаһан байна. Жэшээнь, 1957 ондо хонин бүриһөө 2 килограмм 680 грамм нооһо абахаар хараалаа. Тиин түсэбынь 3 килограмм байха юм. Мүнөө хайшалагдаад байһан хонидһоонь 3,3 килограмм нооһо абтанхай. Хурьгадаа хайшалжа дүүргэхэдэнь хонин бүридэ, 3,5 килограмм нооһо хүртэхэ болоно. Хэды тиимэшье һаань хонин ажал хүгжөөхэ, нооһо ехээр хайшалжа абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгые тээсгэн зүбшэн хэлсэхэ зуураа, 1960 ондо хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо абадаг болохо гэһэн уялга булганинайхид абаа. Иимэ уялгань ямаршье үндэһэгүй, улад зониие урагшань хүтэлхэгүй байһаниинь элитэ. Мүн һү һаалгаар химдахан уялга абтанхай.

Теэд, уялга абаха хэрэг социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгын миил эхинь ха юм. Голынь юуб гэхэдэ, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө үсэд шангаар оролдохо, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, мүрысэгшэдтэ уялгаяа дүүргэхэ арга нүхэсэл олгохо, түрүүшүүлые урмашуулха, гээгдэгшэдтэ туһалха хэрэг болоно. Эдэ бүгэдые эмхидхэхэ талаар Булганинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сибиданов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дымбрылов) тон һулаар хүдэлнэ.

Адуу мал үсхэбэрилдэг колхоздо тэжээл ехээр бэлэдхэхэ гээшэ угаа ехэ удха шанартай. Тиимэһээ уялга соонь энэ хэрэгтэ горьтойхон анхарал табигдаһан байна. Нэн түрүүн сабшалан, таряалангай ургасые дээшэлүүлхэ, тэндэ 7 мянган тонно наг шэбхэ зөөжэ гаргаха гэһэн уялга абаа һэн. Тэрэнь миил саарһан дээрээ үлэшоо гэхэдэ зүбтэхэ. Сабшалан, таряалан дээрэнь оройдоо 1146 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Мүнөө үедэ паар дээрэ шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри огто ябуулагданагүй. Теэд шэбхэ аргал гээшэ гүүртэ, отара бүхэниие тойроод обоо хүбөө хэбтэнэ. Олон газарта үбэлэйнь байрануудай шэбхэ малтагдаагүй байһаар. Ядахадаа хохир гэжэ обоолһон аргалынь хашаалагдаагүй байжа, үхэр малда олигдожо үригдэшэнхэй.

Мүнөө жэлдэ 15 мянган центнер үбһэн, 3000 центнер набшаһата тэжээл, үнеэн бүридөө арбан тонно, эхэ хонин бүридөө 2 центнер силос бэлэдхэхэ гэһэн уялга абанхай. Энэнь тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө мүнөө үедэ дүүргэхэ ёһотой байһан аад лэ, оройдоо 6 зуугаад центнер набша намаа хухалагдаа. Үбһэ сабшалгын эхилээдүй байбашье, энэ хүдэлмэридэ оройдоол арбаад үхибүүд табигданхай. Суглуулагдаһан набшаһата тэжээлэй ехэнхинь аймагай центрһээ воскресенигтэ ерэһэн хүнүүдээр хэгдээ. Баар тосхоной отара дээрэ асарагдаһан набшаһата тэжээл миил дал дээрэ бухалаараа хаягдашанхай, нара бороондо гутажа хэбтэнэ. Июль һарын хори гарабашье, нэгэшье гар хажуур, нэгэшье морин косилка сабшалан дээрэ гараадүй.

— Ногоо ургахые хүлеэхэ саг үнгэрөө. Үни хада үбһэндөө гараха аад лэ, үглөө мүнөө гэһээр хэдэ хонобобди,— гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Занди Замбалов мэдүүлбэ.

Зунай эльдин сагта малые бэлшээн, шахан таргалуулха хүдэлмэриин хэды шухала байбашье, энэ колхоздо биратай юумэн хэгдэнэгүй. 1957 ондо гүрэндэ 1200 центнер мяха тушааха уялгатай аад, жэлэй эхинһээ хойшо оройдоо 9 центнер мяха тушаагаа. Илангаяа гахай шахалга муугаар эмхидхэгдэнхэй. Колхозой центр дээрэ 20 гахай шахагдажа байна. Тэдэнь гансал таряа талханай зүйлөөр, шара үһаар тэжээгдэнэ, үрмэдэһэ халаахай газааһаань эхилээд ургажа байбашье һаа, тэрэниие сабшажа асараад, хэршэжэ эдеэнээрнь буйлуулаад үгэнэгүй.

Бэлшээри дээрэ ябаһан эмэ хашараг гунжанууд, буруунууд, эхэ хонид, хурьгад шэгнэгдэнэгүй. Тиимэһээ эдэ мал шэгнүүрээ хэрэ зэргээр дээшэлүүлжэ байгаа юм ааб, гэжэ мэдэхын аргагүй. Мүн мал адуулагшадшье нюдэ балайгаар хүдэлһөөр. Малай шэгнүүриие ехээр нэмээхэ тушаа мал адуулагшадай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй, хэн ямар уялга абаһанаа мэдэхэгүй байшоо. Ушар иимэһээ зарим отара, гүүртэнүүд малаа бэлшээридэ орой гаргажа, эртэ оруулна. Гурбадахи комплексно бригадынхид тугал буруунуудаа үглөө арбан сагта бэлшээридэ туудаг заншалтай.

Шэнэ жэл гаратар 800 хурьга абаха уялгатай аад, июлиин 22-ой мэдээгээр миил 85 хони искусственна аргаар үрэжүүлээд байнхай. Хони үсхэбэрилгэдэ тон шухала удхашанартай энэ хэмжээ-ябуулга муугаар эмхидхэгдээ. Июль һарада оороондо орохо хонидые илгажа, тусхай отара эмхидхээгүй. Зарим отара дээрэ оороондо орохо хонидые июлиин хахад болотор хурьгадһаань һалгаагаагүй, нооһыень хайшалаагүй байшоо. Холын отаранууд дээрэ искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэгдэнэгүй, хусануудынь хонидтоёо суг ябуулагдана.

Баарай отара дээрэ искусственна үрэжүүлгын пункт муугаар түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ эхэ хонидые үрэжүүлхэдэ хэрэглэхэ станок байхагүй. Пунктын хүдэлмэри үглөөгүүр орой эхилнэ. Үрэжүүлэгдэхэ хонидто нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй, харин тэдэ хонидоо хүлеэжэ, отарынь бүхы хонид үглөөнэй 7—8 час болотор хаалгатай байдаг.

Һү ехээр һаахын түлөө тэмсэл мүн лэ һулаар эмхидхэгдэнхэй. Үнеэдынь түхэрээн сүүдхэ соо адуулганда ябанагүй, нэмэлтэ ногоон тэжээл, таряа талханай зүйл тэдэнэртэ үгтэнэгүй. Тиимэһээ нёдондо жэлэй октябрьһаа 1957 оной июлиин 20 болотор үнеэн бүриһөө оройдоо 660 литр һүн һаагдаа.

«Үнеэдээ һүниндөө юундэ адуулнагүйбтэ» гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө асуухада, «тиимэ заншалгүйбди» гэжэ харюусана. Үнэнтэ дээрээ «тиимэ заншалтай» болохын түлөө ямаршье оролдолго гаргагдаагүй байһаниинь элитэ.

Абаһан социалистическэ уялганууд соонь барилга үргэнөөр ябуулха гэжэ бэшэгдэнхэй. Энэ жэлдэ типовой клуб, хүүгэдэй нэгэ ясли, хоёр бани, нэгэ полевой стан, фермэ дээрэ 36 хүнэй байха хамтын байра бариха гэһэн уялга абтаһаншье һаа, мүнөө эдэ байрануудай бүтэхэ газарта нэгэшье гадаһан зоогдоогүй байһаар. Теэд эдэ байрануудые мүнөө жэл бариха тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдэхэеэшье болинхой.

Булганинайхид яахадаа абаһан уялгануудаа иимэ мууса дүүргэжэ байнаб гэхэдэ, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд социалистическэ мүрысөө ударидаха хэрэгтэ анхаралаа табинагүй. Колхозой правлениин заседани дээрэ гү, али партийна эхин организациин суглаан дээрэ, партийна бюродо жэлэй эхинһээ хойшо социалистическэ уялгануудай дүүргэлтэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээгүй байшоо.

Һү һаалгаар колхозой правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан вымпел бии нэрэтэй аад, тэрэнь алар бүхэли һарын дүнгөөр түрүү гүүртынхидтэ барюулагдадаг. Теэд энэнь саг соогоо хэгдэдэггүй. Мүнөө хүрэтэр июнь һарын дүнгүүд согсоглогдожо, вымпелынь түрүүшүүлдэ барюулагдаагүй байһаар.

Ажахын бусад һалбаринуудта мүрысөөн гэжэ нэрлэхээр юумэ байхагүй. Малшадай абаһан уялгануудай дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа, түрүүшүүлые урмашуулха, гээгдэгшэдые элиршэлхэ хэрэг муугаар табигданхай. Колхозой конторын газаа түхеэрэгдэһэн дүн харуулгын доска дээрэ юумэ бэшэгдэһэн ямаршье сараа байхагүй. Конторо, клуб соо артелиин түрүүшүүлые урмашуулхаар нэгэшье фото, тэдээн тухай бэшэгдэһэн нэгэшье плакат харахагүйт.

Гэхэтэй хамта, артелиин ажал хүдэлмэриин эмхидхэл һула, зарим колхознигуудай зүгһөө ажалай журам эбдэхэ ябадал үзэгдэдэг, халуун хүдэлмэриин үедэ архидаха баримтанууд олон ушардаг. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Сибиданов ажахынгаа эдэ олон дутагдалнуудые усадхажа, колхозоо гээгдэлһээнь гаргахын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоногүй. Комплексно бригадын бригадирнууд болон бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигданагүй. Нүхэр Сибиданов тэдэниие үдэшэндөө суглуулжа, үглөөдэр юу хэхэ тухай тусхай даабари үгэхэ гү, али хэһэн хүдэлмэриин дүүргэлтэ тухай асуухын орондо, үглөөгүүр 7—8 часай үедэ контородоо ерэжэ, үдэ болотор тэдэнтэеэ хөөрэлдэжэ һуудаг. Холын фермэ, гүүртэ дээгүүр түрүүлэгшэ тон үсөөн ябадаг байха юм. Иигэжэ ажал хэрэгые аали нобшоор хүтэлбэрилхэдэ юун урагшатайгаар бүтэхэб даа.

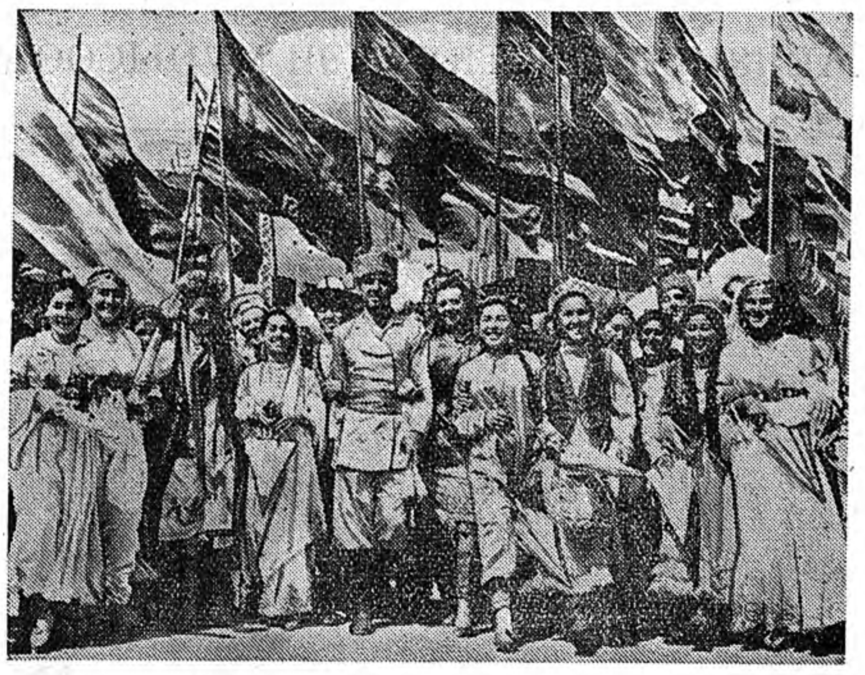
Колхозой правлениин иимэ һулаар ажаллажа байхада, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дымбрылов эрилтэ һулаар табидаг, зарим үедэ эдэ бүгэдэтэй эбсэшэдэгынь гэмшэлтэй.

Абаһан уялгаяа дүүргэжэ, Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойс нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө булганинайхид ехэхэн оролдолго гаргаха зэргэтэй.

Б. ГЫЛЫКОВ, манай тусхай корр.

Эб найрамдалда, хани барисаанда зорюулагдаһан уулзалга

Мүнөөдэр Москвада, Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион дээрэ залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин туг мандуулагдахань. Эндэ 120 гаран ороной түлөөлэгшэд өөһэд өөһэдынгөө үндэһэ яһатанай тугуудые намилзуулан, стадионой заһамал харгыгаар хойно хойноһоо һубарилдан ябажа үнгэрхэ байна. Эб найрамдалай ба бүхы арадуудай хоорондын хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болгошо сагаан далита гулабхаанууд агаарта ниидэн гаража, фестивалиин эхилһые мэдээсэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадагшад — Советскэ Союзай ахадуу республикануудай залуушуулай түлөөлэгшэд.

ТАСС-эй фотохронико.

Залуушуулай бүхэдэлхэйн фестивалиие үнгэргэхэ гэһэн һанал бодол 1945 ондо гараа юм. Фашизмда эсэргүү дайнда хабаадаад бусажа ерэһэн залуу үетэн Лондондо үнгэргэгдэһэн Залуушуулай бүхэдэлхэйн конференцидэ суглараад, ерээдүйнгөө түсэбые зүбшэн хэлсэхэдээ, энэ һанал бодолые һайшааһан байгаа. Бүхы дэлхэйн залуушуулай һайн һайхан ажабайдалай, эб найрамдалай түлөө тэмсэхэбди гэжэ конференцидэ хабаадагшад тиихэдэ үгэеэ үгөө бэлэй. Тиин, Уласхоорондын залуушуулай организаци—Бүхэдэлхэйн демократическа залуушуулай федераци бии болгоо һэн. Эб найрамдал хамгаалха, хани барисаа бэхижүүлхэ уряатайгаар бүхэдэлхэйн залуушуулай уулзалга хоёр жэл болоод лэ үнгэргэжэ байха гэһэн тогтоол конференци баталан абаһан байгаа.

Тэрэ сагһаа хойшо арбан хоёр жэл шахуу үнгэрөө. Энэ хугасаа дотор ээлжээ ээлжээгээр Прагада, Будапештдэ, Берлиндэ, Бухарестдэ, Варшавада эб найрамдалай, эдир залуушуулай гайхамшагта һайндэрнүүд үнгэргэгдөө. Эдэ фестивальнуудта элдэб политическэ үзэл баримталдаг, элдэб шажан мүргэлтэй олон хүбүүд, басагад хабаадалсабашье, һүүлдэнь эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө сугтаа ажаллаха эрмэлзэлгэнь, хани барисааниинь бүри бэхижэдэг байгаа. 1947 ондо Прагада үнгэргэгдэһэн фестивальда 63 ороной 17 мянган хүбүүд, басагад ерэһэн байна. Тиихэдэ Варшавада үнгэргэгдэһэн Бүхэдэлхэйн фестивальда 114 ороной 30 мянган делегадууд хабаадалсаа һэн.

Бүхэдэлхэйн залуушуулай VI Фестивальда бэлэдхэл хэхэ уласхоорондын комитедэй (МПК) учредительнэ зүблөөн үнгэрэгшэ жэлэй август һарада Москвада үнгэргэгдэһэн байгаа. Зүблөөндэ 59 ороной 126 түлөөлэгшэд хабаадалсажа, фестивальда бэлэдхэл хэхэ, тэрэниие үнгэргэлгэ тухай шухала асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн бүхы хүбүүд, басагадта, бүхы залуушуулай эмхинүүдтэ комитет иигэжэ хандаһан байгаа:

«VI фестивальда ямаршье үндэһэ яһатанай, элдэб шажан мүргэлтэй ямаршье национальностиин, ямаршье үзэл сурталтай залуушуул хабаадаха эрхэтэй. Фестиваль дээрэ ямар нэгэн политическэ, философско гү, али бусад үзэл, булюу байдал ээлхэгүй. Фестиваль бүхы оронуудай залуушуулай бэе бэеэ хүндэлэлгын, бэе бэеэ ойлголсолгын, хани барисаанай оршон байдалда үнгэргэгдэхэ байна».

Энэ уряа хадаа бүхэдэлхэйн оломиллион залуушуулай дунда угаа ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абтаһан байгаа. Тиин, Москвада болохо бүхэдэлхэйн залуушуулай уулзалгада бүхы замби түбиин хүбүүд, басагад ехэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэһэн байна.

Бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб оронуудта фестивальда бэлэдхэл хэхэ 70 гаран комитет байгуулагдаһан байха юм. Тиихэдэ Тунис, Марокко, Греци, США-дэ энэ эмхи түрүүшынхеэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Комитедэй хүдэлмэридэ олон ондоо эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Жэшээлхэдэ, фестивальда бэлэдхэлдэ Францида 100 гаран эмхи, Англида 150, Япони, Инди, Цейлон, Египет болон бусад оронуудай залуушуулай организацинууд барагсаан хабаадалсаһан байха юм.

Москвагай фестивалиин үнгэргэгдэхэһөө урид тэрээндэ бэлдэхэ орон ороной комитедүүд олон тоото залуушуулай хабаадалгатай хэмжээ-ябуулгануудые эмхидхэһэн байна. Жэшээлхэдэ, нютагуудай болон орон ороной фестивальнууд, следууд, һайндэрнүүд, эстафетэнүүд үнгэргэгдөө. Эдэ һайндэрнүүдтэ олон тоото хүбүүд, басагад хабаадаһан байна.

Индиин бүхы штадуудта залуушуулай фестиваль үнгэргэгдэһэн байна. «Колониализм үгы хэгты!», «Термоядерна буу зэбсэг хорихо!» гэһэн үгэнүүд эдэ фестивальнуудай үедэ дахинаа зэдэлһэн байха юм.

Франциин коммунистическэ залуушуулай федераци слет үнгэргэхэдөө, Алжиртахи дай зогсоохо гэһэн эрилтэ табиһан юм. Тиихэдэ Япониин залуушуул фестивальда бэлэдхэхэдээ, өөһэдынгөө газар дээрэ гадаадын гүрэнүүдэй база байгуулгахагүй, атомна болон водородно буу зэбсэгүүдэй туршалгые болюулха тухай эрилтэ табиһан байна.

Социалис лагериин оронуудай залуушуул Москвско фестивалиин хүндэлэлдэ шэнэ шэнэ амжалта туйлаа.

Олон тоото албан тушаалтан залуушуулай уулзалгада амжалта хүсэһэн тухайгаа мэдүүлнэ. Жэшээнь, Индиин вице-президент Радхакришнан, Финляндиин парламентын түрүүлэгшэ Фагерхольм, Афганистанай премьер-министр Мохаммед Дауд, Тунисай залуушуулай болон спортын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй секретарь Азуз Ребан болон бусад фестивалиие дэмжэн үгэ хэлэһэн байха юм. Мүн Бельгиин хатан хаан Елизавета, ООН-эй генеральна секретариин орлогшо Бохари ба бусад гүрэнүүдэй олониитын ажал-ябуулагшад фестивальда хабаадагшадта амжалта хүсэһэн тухайгаа мэдүүлээ.

Фестивальда хабаадалсаха уряал элдэб оронуудай политическэ, ниитын ажал-ябуулагшад, эрдэмтэд, уранзохёолшод, искусствын ажал-ябуулагшад Москвагай бэлэдхэлэй комитедһээ абаһан байха юм. Мэдээжэ уранзохёолшод Пабло Неруда, Джеймс Олдридж, профсоюзай ажал-ябуулагшад Ди Витторио, Ломбардо Толедано, элитэ ехэ эрдэмтэд Шнейдер, Вайсмантель, олимпийска чемпионууд Эмиль Затопек, Эгиль Даниэльсон болон бусад залуушуулай айлшадынь боложо фестивальда хабаадалсаха.

Фестивальда бэлэдхэлэй амжалтань юун байгааб гэхэдэ, нэн түрүүлэн, тэрэ һонирхолтой, янза янзын программатай байгаа. Энэ программа хадаа Бүхэдэлхэйн хүбүүд, басагадай эрилтые болон һонирхолые харуулна. Москвада программын ёһоор үдэр бүри 350—400 олон янзын хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ байна.

Фестивалиин эхилһээр зургаадахи үдэр—августын 2-то юун болохоб гэжэ һанаад үзэе.

Энэ үдэр залуу парламентаринууд, журналистнууд, олон тоото делегацинуудай уулзалга болохо, мүн хүдөө ажахын хүдэлмэришэд, барилгашад, бүд нэхэгшэд, түмэр замшад, загаһашад хоорондоо уулзажа, өөһэд өөһэдынгөө дүй дүршэл болон бусад шухала асуудалнуудаар хөөрэлдэхэ байна. Тэрэшэлэн студентнүүдэй олон тоото семинарнууд үнгэргэгдэхэ юм. Тиихэдэ МГУ-гэй байшангай Уласхоорондын студентнүүдэй клуб соо артистнууд—кукольнигууд концерт харуулха; мүн хэдэн олон оронуудай кинофильмнүүд харуулагдаха байна. Энээнһээ гадна, Ехэ театр соо Болгариин залуушуул оронойнгоо баяр ёһололой программа; хүүгэдэй центральна театрта — швейцариинхид, Москвагай ураһайханай театрта—англиинхид, ВСХВ-гэй сценэ дээрэ — полягууд ехэ программатай концерт табиха. Мүн энэ үдэр түб хотымнай 58 концертнэ залнууд болон сценэ дээрэ делегацинуудай ураһайханай бүлэгүүдэй концертнүүд харуулагдаха. Түб хотын һайн һайн концертнэ залнуудта пианистнуудай, дуушадай, баледэй артистнуудай, пантомимэнүүдэй хоорондо уласхоорондын конкурс үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Тэрэшэлэн зураглан харуулдаг искусствын, фотографиин, филателиин выставкэ энэ үдэр нээгдэхэ. Москвагай олон тоото стадионууд дээрэ залуу спортсменүүдэй хоорондо һорёон үнгэргэгдэхэ юм. Тиихэдэ МТС, колхоз, совхоз, һуралсалай газарнуудаар, предприяти, эмхи зургаан, музей болон выставкэнүүдээр фестивальда хабаадагшадай дураар экскурси эмхидхэгдэхэ байна. Энэ хадаа фестивалиин юрын үдэрэй программань гээшэ. Нүгөө үдэрнүүдэйнь программа баһал иимэ байха юм.

В. ВДОВИН.

„Үлүү хараха, булуу химэлхэ“

Хүндэтэ Тархай!

Һү тарагаар тэжээһэн гахайн гадар гадна зөөлэхэн байдаг. Тиимэ гадар эдижэрхихэдэ, урал аманда өөхэнэй тоһон халдаад, елэржэ харагдадаг. Гэбэшье, манай Мухаршэбэрэй аймагай, Суулгын маслопромой ахалагша Григорий Александрович Воробьев һүрэг гахай тэжээгээд мяхалдаг аад, гайхалтай «сэбэр аматай» ябаһаар. Амаяа айхабтар түргөөр аршажархина гээшэ гү, али хүнэй нюдэ балартуулдаг ондоо оньһон аргатай гү?

Нёдондо жэлдэ, лаблан хэлэбэл, апрелиин юһэнэй игаабари дулаахан үдэр, хамсыгаа шаманхай, хальмаан хутага баринхай Воробьев шахамал гахайнуудаа «шаад» гүүлэнгүй, амиень таһалаад, аранга тээгһээ шагтагаланхай, үбшэжэ байгаа һэн. Уданшьегүй уурал баа юулһаар хайрсагтай юумэнүүдые хоёр дахин хайшань бэ даа абаашаад ерээ бэлэй...

Апрелиин һүүлһээ, майн эхинһээ хорин нэгэ нэгэн хоног ходорон үнгэрбэ. Эгээл тэрэ наратай намжаахан үдэр, үшөө хоёр гахай арһан сооһоо абтанхай, сарбан һүхөөр сабшагдажа байхань халта харагдаа һэн. Воробьев өөхэнэйнь «халуун дээрэ мүнөөхи харгы руугаа хайрсагтай юумэеэ абаашаба.

Воробьевой ябаһан мүрэй «халуун дээрэ» хойноһоонь ошоходоо, Суулгын сельпогой конторо руу орошобоб. Воробьев тэндэ байбагүй. Бухгалтериин дансануудые һэхэжэ үзэхэдэ, хамтадаа 143 килограмм гахайн гадар, дотор өөхэ худалдажа, 4116 түхэриг хармаан руугаа, багтажа ядахадань, түрии руугаа түлхеэд арилшаһан байба.

1957 ондо колхозууд ниитынгээ олзо доход ехэдхэхын түлөө гахайе олоор үсхэдэг болобо. Нүхэр Воробьев хүбиингаа олзо доход ехэдхэхын түлөө аяар долоон гахай тэжээжэ ороо һэн. Апрелиин хорин табанда, 82 килограмм гадар, 7,5 килограмм дотор өөхэ болон 9 килограмм тархи тагалсаг мүнөөхил сельподоо худалдажа, 1862 түхэриг олзо доход олоо. Мүнөө нүхэр Воробьевто сууха шэнги сулхагар дүрбэн залуухан гахай, һүнһөө бэшэ хоол тоохоёо болиһон томоотой амбан гахай бии. Эдэ гахайнуудай «хуби заяае» Воробьев хайшань шиидхэхэеэ байнаб гэжэ та тухайлна ёһотойт.

Урал амандаа өөхэнэй тоһо халдаангүй, гахайн гадар эдидэг оньһон аргань олдошобо гээшэ.

Воробьевой бузагайгаар орёоһон утаһанай нүгөө үзүүрһээнь Мухаршэбэрэй аймагай маслопромой директор нүхэр Шпри Вера Леонтьевна барьяд байна гэхэдэ болохоор. Вера Леонтьевнагай «нүхэр, нүхэр» гэдэг хүнүүд олоншье һаа, Воробьевһоо дүтэ нүхэрэй тэрээндэ үгынь удхатай, ушартай. Нүхэр Шприин басаган Воробьев ахалагшатай Суулгын маслопромдо лаборантаар хүдэлдэг байна. Эхэ басаган хоёр «Воробьевой фермын» аяар арбан нэгэн гахайн гүрэнэй һүөөр тэжээгдэжэ байдагыень хоёр жэл соо хараагүй гэхэдэ худал.

Гүрэнэй һүөөр тэжээһэн һүрэг гахайн зөөлэхэн гадар «үлүү хараһан хүнүүдтэ, булуу химэлүүлхээр» болоо гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай хүтэлбэрилэгшэдтэ, Тархай, та зууршалжа үгыт.

Б. Батын.

Архи ууһан һогтуушуул, айл зайһан мундуушуул

«Танха руу тархияа хэһэн» янзатай табан хүбүүд гунхас-гуйбас гэшхэлэлдэжэ ябаба. «Эдэ хэд гээшэб?» гэжэ түбшэн даруу түхэлэй үбгэнһөө асуухадамни, тэдэниие заажа байжа хэлэбэ:

—Манай Цагаатай нютагай хүбүүд даа. Түрүүлээд, үбсүүгээ сэлеэд ябаашань клубые даагша, комсомолшуудай ахалагша хоёр зэргэтэй Дамдинсурун Цыренов гээшэ. Харагты, хансыгаа шаманхай хоёр шииираг хүбүүд хойнонь ябана бэзэ. Наанахинь—тракторист Чагдар Шарапов, саанахиинь—Радна Тыгчинов гэлсэнхэй. Тээсгэн кино харуулхада мотор хүдэлгэжэ байгаа һэн. Тэрэ—Батор Аюшеев. Баһал тракторист хүн байха. Үшөө комсомолой гэшүүн аабза. Хамагай хойно шагтагалдан шашажа ябааша Надна Намжилов гээшэнь колхоздо хүдэлдэг хүбүүн агша, Юрдөө эдэ хүбүүд шараа даруулхаяа шарамал, шанамал мяха бэдэржэ, зайгуултажа залхуурнагүй аа бы?

Үдэшын боро хараанаар тэдэнэр гахай мяхалһан дархашуулда ошоод, буляахадаа дүтэлэн эрижэ энгэжэ, гайхалтай зузаан гахайн гадар шануулба. Халуун мяхан дээрэ «халуун уһан» асарагдаа ха юм. Тэндээ тэршэлһээр, Цыреновынь мэдэрэл алдажархёод, «үрөөһэн шаахаймни үгы болошобо» гэжэ буха ехэ бэдэрүүл гаргаба. Шаахайнь олдобогүй. Хараал табиһаар Цыренов газаашаа мүлхижэ гараба. Гайхалсаһан дархашуулай гэрэлдэжэ харан гэһээнь, шаахайнь хүлдөө байба.

Архиин шабхаруу бэдэржэ ябаһанаа ерэһэн Шарапов Тыгчинов хоёртоо «дархашуул намайе сохёод, газаа хаяжархёо» гэжэ шал худалаар Цыренов хэлэбэ. Тэрэ хоёрынь үни унтаһан дархашуулай үүдэ һүниин зоргоор наншаа, наяруулаа. Нээхэгүйдэнь—үүдыень үй бута түреэд сүмэрэн орожо, дархашуулай бригадир Кутузовые «нойтон мунсаар, хүйтэн халбаашхаар» шадал мэдүүлэн алхиба. Нүхэр Кутузов 12 хоногто больницада хэбтээ.

Иимэ зэбүүсэмэ ушар Зэдын аймагай Цагаатай нютагта болоо гэжэ, Тархай, та мэдээ хадаа тусхай зурганнуудта зууршална аабзат гэжэ найданаб.

Н. Цагаатайн.

Бурят-Монголой экономическа райондо

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ДҮҮРЭНЭЭР ХЭРЭГЛЭХЭ

Железнодорожно районой промышленна предприятинууд үнгэрһэн хахад жэл соо продукци гаргаха гүрэнэй түсэбые 108,7 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабари 7 процентээр үлүүлэн дүүргээ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур хэдэн паровоз, вагон, автомашинын мотор заһабарилагдаа. Хубсаһа угаадаг машина, һү хэдэг амһарта, барилгын хэрэгсэл гэхэ мэтые бүтээдэг болообди. Районой предприятинуудай хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилһэн дээрэһээ гүрэнэй түсэб иигэжэ саг болзор соогоо дүүргэгдээ.

Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха талаар нүхэр Н. С. Хрушевой элидхэлэй тезисүүдые, мүн СССР-эй Верховно Соведэй VII сессиин материалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ үйлэдбэридэ байһан бүхы арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ тушаа олон дурадхалнууд ороһон байгаа. Тэдэниие шэнжэлэн үзэхэдэ захиргаанай аппаратые бага болгохо, нэгэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилдэг жэжэхэн предприятинуудые нэгэдхэн томодхохо, предприятинуудай хоорондоо хамжан хүдэлмэрилхэ талаар үнэтэ дурадхалнууд оруулагдаа. Мүнөө тэдэ дурадхалнуудые болохо зэргээрнь бэелүүлжэ эхилһэнһээ хойшо түрүүшын үрэ дүн харгадажа эхилээ. Жэшээнь, районой предприятинуудай захиргаанай аппарадһаа 300 шахуу хүн сүлөөлэгдэжэ, үйлэдбэри дээрэ сэхэ ажалладаг болоо. Тэрэнэй ашаар жэл соо 2 миллионһоо дээшэ түхэриг мүнгэ арьбалха арга олдоо. ПВЗ-гэй табан жэжэхэн цехүүд нэгэдхэгдээ. Тэрэшэлэн түмэр замай узелда стрелочнигуудэй хэдэн постонууд, депонуудай дежурнанууд, оператор, табельщик гэхэ мэтэ тушаалнууд олоор үсөөрүүлэгдээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын зорилгоор товарна станцида вагонуудта ашаа тээхэ, ерэһэн ашаа буулгаха хүдэлмэри оньһожоруулагдаа. Паровозуудые заһабарилхадаа цехүүдэй хоорондоо хамжан хүдэлмэрилхэ хэрэгые улам һайжаруулха хэмжээн абтаһан байна. Предприяти бүхэндэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө эдэбхи ехэтэйгээр тэмсэдэг уралан нарижуулагшад улам олошорно. ПВЗ-гэй булад шудхагша нүхэр Казаиров, фрезеровщик нүхэр Чернышев, токарь Савкин, хирпиисын заводой хүдэлмэришэн нүхэр Узловский, паровозно депогой машинист нүхэр Елисафенко болон бусад уралан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээ.

Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха талаар парти, правительствын заабариие бэелүүлгээр иимэ зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байбашье, районоймнай предприятинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон. «Металлоширпотреб», мотор заһабарилгын заводууд, «Коминтерн», Чкаловай нэрэмжэтэ олзоборилгын артельнүүд үшөөл жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэридөө байһан арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэжэ шаданагүй, продукциингаа өөрынь үные химдаруулнагүй. Машина зэмсэгүүдэй миин байха ябадал али олон үзэгдэнэ. Түмэр замай Улан-Удэ станциин коллектив түрүүшын хахад жэл соо абаһан уялгаяа дүүргэбэгүй. 6-дахи вагонно участогта ажалай эмхидхэлэй муугаар табигдаһан дээрэһээ поезднуудай графигһаа гээгдэхэ ябадал үзэгдэнэ.

Экономическа районууд болон совнархозуудай байгуулагдаад, тэдэнэй мэдэлдэ промышленна олон предприяти, барилгын организацинуудые тушаан үгэжэ байһан энэ үедэ коллектив бүхэнэй, предприянуудай партийна, профсоюзна организацинуудай урда тон харюусалгатай зорилго табигдана. Эгээл энэ үедэ ажалай эмхидхэлые һуларуулжа яажашье болохогүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэреэ бүри тодорхойгоор хүтэлбэрилхын орондо, байгуулагдаһан совнархоз хүдэлмэридэнь байһан дутагдалые усадхажа үгэхэ шэнгеэр һанажа һуудаг байна. Жэлэй хоёрдохи хахадай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада хүдэлмэридөө байһан дутагдалнуудые дары усадхажа хэмжээ абаха хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада гансахан предприятиингаа урдахиие хараад байнгүй, социалистическэ үйлэдбэридэ гүрэн түрын ёһоор хандаха шухала. Тиин, гансал өөрынгөө тала хараха ябадалые болюулжа, үйлэдбэрилһэн продукцияа хэрэглэгшэдтэнь саг болзор соонь хүргэхын тулада худалдаа наймаанай организацинуудай эрилтые хараадаа абалсаха хэрэгтэй.

Бурят-Монголой экономическа райондо байгуулагдаһан совнархоз промышленность болон барилгые нютаг дээрэнь тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Нүхэр Н. С. Хрушевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ хүдэлмэришэдэй оруулһан дурадхалнуудые совнархозой хүдэлмэрилэгшэд бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдолго хэшээл гаргаха ёһотой. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, оруулһан тэдэ дурадхалнуудые бэелүүлжэ эхилээд байхада түрүүшын үрэ дүн харагдажа эхилээ. Урдань үзэгдэдэг министерство болон зургаанuудай өөһэд өөһэдынгөө тала хараха ябадал арадай ажахые бүхыдэнь хүгжөөлгэдэ ехэ һаад ушаруулдаг байһаниинь мэдээжэ. Тэрээн дээрэһээ боложо, предприятинуудай үйлэдбэриин доторой арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэдэггүй, предприятинуудай хоорондоо хамжан хүдэлмэрилхэ ба тусгаар мэргэжэлтэй болохо талаар партиин XX съездын заабари муугаар дүүргэгдэдэг байгаа. Социалистическэ промышленностиин мүнөө үеын шэнэ хүгжэлтые ойлгоогүй, совет хүнүүдэй ажабайдалһаа таһарһан лэ хүн парти, правительствымнай һүүлэй үедэ абаһан шухала хэмжээнүүдые буруушааха байна бшуу. Эгээл тиимэ хүнүүдэй тоодо ороһон, партида харша Маленков, Каганович, Молотовой бүлэг олон асуудалнуудаар партиин түүхэтэ XX съездын шиидхэбэриие буруушаажа эхилһэн байна. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол бүхы совет хүнүүдээр һайшаан дэмжэгдээ.

Промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха тушаа асуудалые бүхы талаһаань хаража, зүбөөр шиидхэхэ шухала. Железнодорожно райондо барилгын хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг предприятинуудай гагнууриин бүхы хүдэлмэриие нэгэ газар паровозно деподо хэхэ гэжэ хараалагдаа. Юуб гэхэдэ, депо гагналгын аппаратура болон бусад техникээр хүсэд хангагданхай. Тиихэдэ ехэ предприятинуудай цех болон участогуудые ажахын тоосоондо оруулха хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэнэй ашаар хүдэлмэришэдые материальна талаарнь урмашуулха, элдэб олон тушаалнуудһаа олон хүниие сүлөөлжэ, үйлэдбэридэ сэхэ хабаадуулха арга олдохо байна. Мүн предприятинуудай техническэ шалгалтын, технологиин таһагуудай хүдэлмэриие гуримшуулан, шалгалтын бүхы хүдэлмэриие мастернууд болон хүдэлмэришэдтэ даалгаха талаар хэмжээ-ябуулга зохёогдожо байна.

Совнархоз болон республикын хүтэлбэрилхы органуудай шиидхэхэ асуудалнууд предприятинуудай хүдэлмэридэ олон бии. Нэн түрүүн автомобильна жэжэхэн ажахынуудые, барилгын организацинуудые, худалдаа наймаанай базануудые тус тустань томодхон нэгэдүүлхэ саг ерээ. Тиихэдэ булад болон бронзо хэрэглэдэг предприятинуудые хоорондонь хамжан хүдэлмэрилүүлдэг болгожо, бүхы шудхалааень ПВЗ-гэй цехүүдтэ хэдэг болохо шухала. Тэрэнэй ашар продукциин өөрын үнэ ехээр химдарха, ажалай бүтээсын дээшэлхэ байһаниинь лабтай. Олон предприятинуудай мэдэлдэ байһан түмэр замай һалаануудые Улан-Удын отделениин мэдэлдэ оруулан, Зүүн Сибириин түмэрзамай дүрбэдэхи отделениие Мысовая станциһаа Слюдянка хүрэтэр үргэдхэхэ тухай дурадхалда анхарал хандуулмаар гэжэ һанагдана.

Совнархозой мэдэлдэ орохогүй, республикымнай министерство болон управленинүүдэй системын олон жэжэ предприятинууд Железнодорожно районд бии юм. Тиимэһээ тэдэ предприятинуудай хоорондо хамжан хүдэлмэрилхэ арга хэрэглэжэ, ехэ предприятинуудай зүгһөө тэдээндэ техническэ туһаламжа хүргэхэ гээшэ баһал шухала болоно. Жэшээнь, ПВЗ-гэй зүгһөө хирпиисын заводуудта техническэ туһаламжа хүргэхэ тухай асуудал газетэнүүдэй хуудаһанда хэдэн дахин табигдаа һэн. Мүнөө хирпиисын заводуудые «Керамик» гэжэ олзоборилгын артельтэй нэгэдүүлэн томодхоо һаа, ехэ аша үрэ үгэхэ гэжэ һанагдана.

Уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулжа, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай асуудал техническэ конференци болон элдэб суглаан бүхэндэ хэлсэгдэдэг байгаа. Бурят-Монголой совнархоз ажахын эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ туһалха ёһотой. Предприятинуудта электроэнерги зүбөөр хэрэглэхэ, материально-техническэ хангалтыень һайжаруулха асуудалнуудаар совнархоз зүб шиидхэбэри абажа байна. Гэхэтэй хамта, манай совнархозой эмхидхэлэйнгээ хүдэлмэриие нэгэ бага унжагайруулһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэлэй хоёрдохи хахадай эхинһээ хойшо совнархоз мэдэлдээ ороһон бүхы предприятинуудайнгаа хүдэлмэриие тодорхойгоор хүтэлбэрилжэ шадабагүй.

1958 оной хүдэлмэриин түсэбые зохёолго предприятинуудай коллективүүдэй түрүүшын зорилгонуудай нэгэн болоно. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна организацинууд совнархозтой нягта холбоо барисаа байгуулан, ерэхэ жэлэй түсэбые зүбөөр зохёохын түлөө оролдохо ёһотой. Тэрээнтэй хамта, абаһан уялгаяа коллективүүдэй нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха гээшэ хүндэтэй хэрэг болоно.

П. НОЖКИН, КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихын түлөө

СТОКГОЛЬМ, июлиин 26. (ТАСС). Атомна буу зэбсэгые Швециин буу зэбсэг болгон абхуулхагүй ба ядерна буу зэбсэг туршалгые уласхоорондын оршондо хоримжолхо гэһэн эрилтэ табиһан хандалгада Швециин үшөө 70 профсоюзна организацинууд һүүлшын долоон хоног соо хабаадалсаа гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

Аргентинын эрдэмтэд атомна буу зэбсэг хорихые уряална

БУЭНОС-АЙРЕС, июлиин 26. (ТАСС). Аргентинын национальна университедэй совет атомна ба водородно буу зэбсэг хорихо эрилтэ хэбэ. Ороной бүхы дээдэ һургуулинуудай студентнүүд, эрдэмтэд болон профессорнүүд багшанарта хандажа, «Демокрасиа» газетэдэ хэблэһэн хандалга соогоо тус совет энэ эрилтыень дэмжэхые, мүн дай сарахын тула хамаг зохихо хэмжээ абаха эрилтэтэйгээр США, Англи болон СССР-тэ хандахыень уряална.

Американска эхэнэрнүүдэй эрилтэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр Вашингтондо американска эхэнэрнүүдэй делегаци ядерна буу зэбсэг туршалгые хоримжолхо эрилтэтэйгээр Сагаан байшанда ерээ. Гэбэшье, тэдэниие Сагаан байшанда оруулхагүйдэнь, 10 мянга шахуу гар табилгатай гуйлтаяа харуулшадтань орхёод бусаһан байна.

Энэ делегаци хадаа «эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг уласхоорондын эхэнэрнүүдэй лигиие» түлөөлнэ.

Тус лигиин секретарь Эннели Стюарт иигэжэ хэлэбэ: «Делегатканууд американска эхэнэрнүүдэй хүсэл зоригые мэдүүлээ. Тэдэнэр ядерна буу зэбсэгэй туршалгын үргэлжэлжэ байһанда ехэтэ һанаагаа зобоно».

Забастовочно шанга тэмсэлэй түрүүшын амжалта

ЛОНДОН, июлиин 26. (ТАСС). Салин хүлһэ дээшэлүүлхын түлөө үсэд шангаар тэмсэһэн провинциальна автобусно паркнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй тэмсэл түрүүшын амжалтада хүргэбэ — тэдэнэй салин хүлһые долоон хоног соогоо 11 шиллингээр (забастовкодо гарагшадай эриһэн мүнгэнэй хахад) нэмээхэ гэжэ арбитражна сүүд тогтоогоо. Үглөөдэр Лондондо профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй конференци боложо, арбитражна сүүдэй тогтоолые зүбшөөхэ гү, али эрилтынгээ гүйсэд хангагдатар забастовкоёо үргэлжэлхэ гү гэжэ шиидхэхэ байна.

Зүүн-Урдахи Аравида юун болоноб

БЕЙРУТ, июлиин 26. (ТАСС). Үсэгэлдэр «Беном» гэжэ английска самолёдууд буһалгаалһан угсагаатанаар эзэлэгдэһэн Оманай столица Назва городто 12 дахин добтолоо. Мүн буһалгаата угсагаатанай эзэлһэн, Оманай столицаһаа урагшаа 80 модоной газарта байдаг Назва форт тэрэшэлэн ехэ бомбодолгодо ороһон байна.

Агаарһаа бомбодуулбашье һаа, буһалгаалагшад үсэгэлдэр хэдэн дахин амжалтатай добтолгонуудые хээ гэжэ «Аш-Шарк» газетэ мэдээсэнэ. Угсагаатанай буһалгаан Оманай дотоодын олохон районуудта дэлгэрээ гэжэ газетэ саашань бэшэнэ.

Маскадай султан өөрынгөө хүсэндэ найдахаа болижо, мүнөө имагтал английска сэрэгтэ найдана гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Франциин республикын совет

ПАРИЖ, июлиин 25. (ТАСС). Правительствын Алжирта бэелүүлдэг онсо эрхые метрополиин газар дээрэ дэлгэрүүлхэ тухай хуулиие Франциин республикын совет 269 голосоор баталаа. Буруушаажа 25 голос үгтэһэн байна.

Японой экономическа бэрхэшээл тохёолдобо

ТОКИО, июлиин 25. (ТАСС). Гадаадын мүнгэнэй резервын хорожо байһан ябадалые зогсоохын зорилгоор Японой правительство хүнгэн промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд газаа тээһээ багаар асардаг болохо гэжэ шиидэбэ. Бүд нэхэлгын промышленностьда хэрэгтэй хлопок-сырец газаа тээһээ асаралгые 1957 ондо хороохо гэжэ худалдаа наймаанай ба промышленностиин министерство шиидээ гээд «Джапан таймс» газетэ мэдээсэнэ. Энэ хадаа Японидо бүд нэхэлгые бага болгохо байна.

Марокко Испани хоёрой арсалдаан

ПАРИЖ, июлиин 26. (ТАСС). Мароккын правительство һаяхан коммюнике тунхаглаа гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Ифниин райондо Испаниин бэелүүлдэг политика хадаа испано-марокканска харилсаанда «хохидол ушаруулжа болохо» гэжэ Испаниин правительствода мэдээсэхыень Мароккын правительство өөрынгөө гадаадын хэрэгүүдэй министр Балафреджда даалгаа гэжэ тэрэ коммюнике соонь хэлэгдэнэ.

Анхан марокканска газар байһан Ифниие Мароккотой һөөргэнь нэгэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхээ Испаниин арсаһан дээрэһээ Марокко иимэ ябуулга хэбэ.

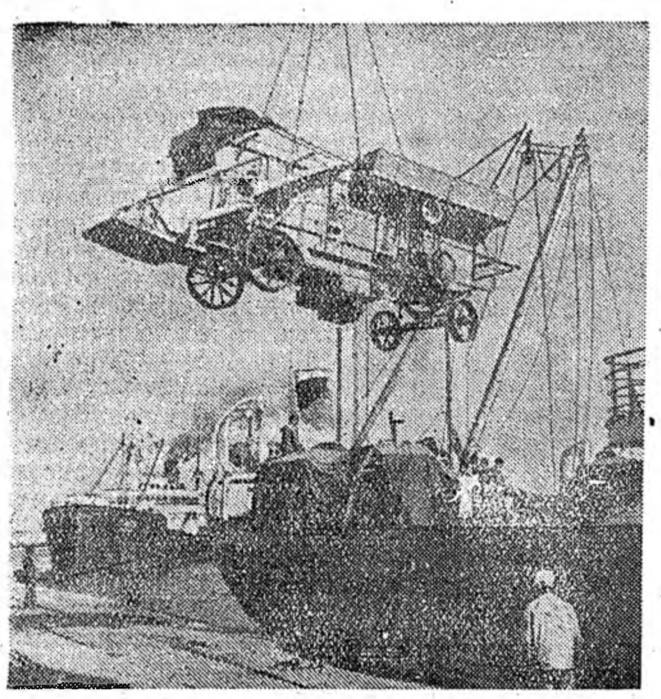
Ифни хадаа Мароккодо Испаниин эдлэжэ байһан колони мүн. Эндэхи зониинь марокканецууд юм.

Ифниин хүн зон тэдэниие Марокотой һөөргэнь нэгэдхэхэ эрилтэ хэнэ. Гэбэшье, энэ эрилтэдэнь испанска засагаархид шанга хэһээлтээр харюусана. Ифнидэ «Истикляль» гэжэ националистическэ партиин гэрнүүд хаагдажа, документнүүдынь хуряагдаа. Ифнидэ байгша оной июнь соо болоһон буһалгаанай үедэ испанска сэрэгүүд демонстрантнуудые буудажа, хэды хүниие алаһан ба шархатуулһан байгаа.

Ифниин хүн зон испанска засагаархидай заабариие дүүргэнэгүй, забастовконуудые хэнэ. «Ифнидэ саг үргэлжэ түгшүүрилтэй байһан тухай» марокканска правительствын коммюнике соо хэлэгдэнэ.

США-да ган болоно

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 25. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй зүүн районуудта ехэ ган боложо байна. Нью-Йорк, Нью-Джерси, Коннектикут, Массачусетс болон бусад зүүн штадууд ганда дайрагдаа. Холбоото Штадуудай зүүн эрье шадарай хүн зон олонтой һуурин газарнуудые овощь, һү болон үрэ жэмэсээр эдэ штадууд хангадаг юм. Нью-Йоркын райондо майн 1-һээ хойшо бороо тон багаар ороо.

Болгариин Арадай Республика гадаадын худалдаа наймаа улам ехээр хэдэг боложо байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Болгари Советскэ Союзтай болон социалистическэ лагериин бусад оронуудтай эд бараа андалдан абалсалгаяа нилээд үргэдхөө.

Нёдондо Болгари худалдаа найманай зургаан хэлсээ, тэрэ тоодо Египет, Инди, Бирма болон бусад оронуудтай хэлсээ баталһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Варна портдо. «Никола Вапцаров» корабльда хүдөө ажахын машинануудые тээлгэ. Эдэ машинанууд Египет эльгээгдэхэнь.

Болгарска фотограф.

Манай республикын һонин

Авиамоделистнүүдэй мүрысөөн

Улан-Удэ, Чита городуудай авиамоделистнүүдэй мүрысөөн болоод дүүрэбэ. Мүрысөөндэ Читын Пионернүүдэй ордоной команда, БМАССР-һээ Бабушкин городой, Бичурын аймагай, ПВЗ-гэй Культурын ордоной команданууд, мүн Улан-Удын Пионернүүдэй ордоной 3 команда хабаадалсаһан байха юм. Эндэ элин ниидэдэг, резинэн мотортой, элидэг, радиогоор жолоодогдодог модельнүүд харуулагдаа.

Элин ниидэдэг модельнүүдэй дундаһаа Улан-Удын Пионернүүдэй ордоной нэгэдэхи командын гэшүүн Фелика Стрежневой модель агаарта 3 минута 12 секунда соо дэгдэжэ, түрүү һуури эзэлбэ.

Резинэн мотортой модельнүүдэй дундаһаа Улан-Удын Советскэ районой Пионернүүдэй ордоной командa түрүү һуури эзэлээ. Тус командын гэшүүн Анатолий Жаркой гэгшын модель агаарта 1 минута 59 секунда соо ниидээ. ПВЗ-гэй Культурын ордоной команда хоёрдохи һуурида гараа.

Элидэг модельнүүдэй дундаһаа Геннадий Черных гэгшын хэһэн модель шалгараа. Тэрэнь 10 минута 12 секундын туршада агаарта элин ниидэһэн байха юм. Мүн Володя Андрущагай хэһэн модель һайшаагдаа. Эдэнэр хоюулаа Улан-Удын Пионернүүдэй ордоной командын гэшүүд юм.

Кордово моделеэр Михаил Найланов, радиогоор хүтэлэгдэдэг моделеэр Коля Толстов (Пионернүүдэй ордон) гэгшэдэй хэһэн модельнүүд шалгараа.

Табан үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөнөй дүнгүүдэй ёһоор Улан-Удын Пионернүүдэй ордоной 1-дэхи команда түрүү һуури, тус ордоной 2-дохи команда удаадахи һуурииень эзэлээ. ПВЗ-гэй Культурын ордоной команда гурбадахи һуурида гараа.

Түрүүшын 3 һууринуудые эзэлһэн командануудта үнэтэ бэлэгүүд, ДОСААФ-эй республиканска комитедэй грамотанууд барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Судьянарай коллегиин гэшүүд агаарта табигдаха моделиие шалгажа байна.

А. Сельверев.

Бурят һургуулинуудта зорюулагдаһан номууд

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл бурят һургуулинуудта зорюулагдаһан номуудые хэблэхэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Эхин ба долоон жэлэй һургуулинуудта хэрэглэгдэхэ 23 ном хэблэлһээ гараа.

Гүрэнэй номой хэблэлэй ба гүрэнэй типографиин коллективүүд 1956 оной эсэсээр шэнэ учебнигүүдые хэблэхэ хүдэлмэри эхилһэн юм. Тиин эрхим шанартай номуудые 1957—58 оной һуралсалай жэлэй эхилтэр хэблэжэ дүүргэхэ гэһэн мүрысөөн энэ хоёр коллективүүдэй хоорондо дэлгэрһэн байгаа.

Ном зохёогшод ба хэблэлэй редакторнууд Д. М. Мижидон, М. Н. Имехенов, типографиин хүдэлмэришэд нүхэд Коломеец, Рыбакова, Нимаева, Ступакова, Полуянова, хэблэгшэд Инкижинов, Красенко, Махаев, ном гадарлагшад Давыдова, Степанова, Самойлова ба бусад һургуулиин шэнэ номуудые бэлдэхэ хэблэхэ хэрэгтэ үүсхэл эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлмэрилөө.

Тэдэ номуудай олонхидынь Москва, Ленинград городой типографинуудта хэблэгдэһэн үнгэтэ зурагууд, картануудтай.

Мүнөө һургуулиин номууд магазинуудта, һургуулинуудта эльгээгдэжэ захалаа.

Хонишодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса

Курумканай аймагта хониш[…] мэргэжэл дээшэлүүлхэ 20—20 […] ногой 3 курса хүдэлмэрилжэ [...] рэбэ. Эндэ Сталинай, Ле[…] нэй, Калининай, Кировэй нэрэм[…] тэ ба Барханай колхозуудай о[…] хи хонишод курсын программ[…] һуралсажа гараа. Курса дүүргэ[…] хонишод ноохо хайшалалгын […] практикада гаража, ноохо кл[…] классаарнь яажа илгахаб г[…] заабаритай танилсаа.

Мүнөө тэдэнэр колхозууд[…] ошоод, хонидые искусственна […] гаар ороондо оруулха хүдэлм[…] амжалтагайгаар үнгэргэжэ байн[…]

Д. Санжиев.

Болоһон ушар

Нэгэ юрын үдэр гражданин […] эдеэ хоолой магазинда оробо […] Тэрэнэй наймаалагшатай хөөрэ[…] жэ байтарнь, «сайн байна» […] ара таладань хүн дуугарба. Эр[…] дээд харахадань нэгэ танихагүй […] гараа һарбайн үгэжэ, би Ви[…] гээшэб гэбэ.

—Бишье Виктор гээшэб,—[…] гражданин «Ф» гараа үгэбэ ха.

Тиихэдэнь нүгөөдэнь мана[…] ошоё гэжэ уриһан байна.

...Хүндэшэ айлһаа гражда[…] «Ф» гарахадаа, Горькиин нэрэм[…] тэ һууринда ябаа һаа мана[…] ороорой гэжэ Викторые уряад я[…] шоо бэлэй.

Үдэшэниинь гражданин […] үбшэн эгэшэдээ ананас бэдэр[…] ябаһаар «Рекорд» гэжэ рестор[…] оробо. «Аа-а..: Виктор! гэжэ хуу[…] най танил болошоһон Виктор «Ф[…] столдо һуухыень уриба ха. Гр[…] данин «Ф» үг маг гэбэшье, сто[…] һууха баатай болоо һэн. Виктор[…] һуужа байһан үшөө нэгэ хүб[…] Андрей гэжэ бэеэ нэрлэжэ тэр[…] тэй танилсаба.

—Танилдаһанай түлөө,—г[…] байжа тэдэнэр гражданин «Ф[…] архяар хүндэлбэд.

...Гэнтэ тархи руугаа шанга […] шын мунсын буухада гражда[…] «Ф» мэдээ орожо, үүдэндээ ер[…] байһанаа обеёорбо. Муу юумэ бо[…] хонь гэжэ мэдэхэдээ «Ф» гэр […] шээ һуга харайба ха. Энэншье […] тэбэгүй. Хоёр хүсэтэ хүн гарн[…] дынь нюргандань нуга баря[…] Үдэ голой эрье руу хүтэлбэд. Хар[…] гражданин «Ф» гэгшын хоёр […] Андрей, Виктор хоёр ябаба.

Тэдэнэр шангаар сохижо «Ф[…] унагаагаад сарбуугайнь час абаһ[…] байна.

Өөрынгөө гэмтэ ябадалые нюух[…] тула Андрей Виктор хоёр «Ф[…] Үдэ гол руу хаяжархиһан байгаа.

Хоёрдохи үдэрынь Виктор Бо[…] цов Андрей Федоров хоёр бариг[…] жа Октябрьска райгүйсэдкомой м[…] лициин таһагта асарагдаба. Аб[…] һаар тэдэнэр мэдэрхэ хэбэргүй б[…] гаа бэлэй. Гансал гражданин «[…] гэгшые харахадаа гэмтэ ябадал[…] мэдэрхэ баатай болоһон байна.

—Үхэһэн хүн амидарха юм, гэ[…] хэн мэдээб! Бидэ «Ф-е тоноо һэ[…] ди» гэжэ Борцов мэдэрбэ.

Гэмтэд һаяар сүүдэй шиидхэ[…] реэр гэмээ амсаха.

И. Очиров.

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ НОМУУД

Һүүлэй жэлнүүдтэ Прибайкалиин колхозууд һү ехээр һаадаг болоһон байна. Мүнөөшье жэлэй 6 һара соо аймагай колхозууд үнеэн бүриһөө юһэн зуугаад литр һү һаагаа. Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ зорилгын табигдаад байхада һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Энэ аймагай колхозуудай һаалишад урда жэлнүүдэйхидэ адли һү ехээр һаахын түлөө мүнөөшье ехэ оролдолго гарган хүдэлнэ.

Энэ аймагта ганса нэгэн һаалишад гү, али фермэ һү ехээр һаажа шалгардаг бэшэ, харин аймагай бүхы колхозууд бултадаа һү ехээр һаадаг баян дүршэлтэй болонхой. Эгээл энэ дүй дүршэл тухайнь Итанцын МТС-эй главна зоотехник нүхэр Зубенко брошюра соогоо бэшэнэ. **«Прибайкалиин колхозууд һү ехээр һаахын түлөө тэмсэнэ»** гэһэн брошюра бурят-монгол, ород хэлэн дээрэ һая хэблэгдэн гаргагдаа.

Энэ ном уншахадаа Прибайкалиин һаалишад, малшадай дүй дүршэлһөө туһатай юумэ ойлгожо абахаар. Илангаяа зунай сагта үнеэ зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха, заабариин ёһоор һааха, мүн үнеэ тугаллуулха, тугалынь томо болгохо гэхэ зэргын зоотехническэ шухала шухала асуудалнуудые автор ном соогоо дэлгэрэнгыгээр харуулаа. Зунай сагта фермэ шадар ногоон конвейер эмхидхэжэ, һаамхай үнеэдтэ ногоон тэжээл эдюулхэ эрилтэ табигдадаг гээшэ. Иимэ тарилга олон газарта хэгдэдэг, эшыень сабшажа малда эдюулүүлдэг болоһоор үнинэй. Теэд энээниие — ургамалай эшые малда нюдэ балай хаяжа үгөөд байха бэшэ, харин зүбөөр эдюулхэ хэрэгтэй байна ха юм. Тариһан ургамалай эшэ сабшаад лэ үнеэдтэ үгэхэ юм бэшэ гү, энээндэ үшөө ямар тусгаар заабари зүбшөөл байха юм гэжэ хүн түрүүшээр һанажа болохо, Теэд, үнэндөө энэ тиимэ бэшэ. Түрүүн эдюулхэдээ үнеэдтэ дадхааһаар эдюулхэ, мүн ногоо сабшаад удаан байлгангүй ногоо сабшагдан сасуунь шахуу үнеэдтэ эдюулхэ гэжэ энэ ном соо автор хэлэнэ. Сабшаад удаан байлгаһан ногоо үнеэдтэ эдюулээ һаа, тэдэнь доторoo үбдэжэ һүеэ татадаг байна. Нэгэл гуримһаа гаража, үнеэдэй һаамынь хороо һаа, түрүүшынгээ хэмдэ хүрэтэрөө хэдэн хоног үнгэрхэ, энэ саг соонь хэдэн зуун литр һүн дутуу һаагдаха болоно бшуу. Эгээл энэ шалтагаанһаа Прибайкалиин һаалишад зунайшье сагта үнеэдые эдеэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг байна.

Ногоон конвейерэй тарилгын ногоо зүбөөр хэрэглэхэ тухай бэшэхэһээ гадна зунай сагта малай бэлшээри эмхидхэхэ тухай, мүн үнеэдтэ таряа талханай зүйл үгэлсэхэ тухай автор һаалишадай дүй дүршэл дээрэһээ харуулалсана.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалхаһаа гадна фермэдэхи ажалай гуримай ехэ удхашанартай байһан тухай автор бэшэнэ. «Һү ехээр һаахын тулада үдэрэй гурим тогтоогоод, тэрэнээ һайнаар сахиха гээшэ ехэ удхашанартай. Прибайкалиин колхозуудай фермэнүүдтэ бүхы хүдэлмэринь үдэрэй гуримай ёһоор хэгдэдэг юм. Үнеэдые үбэлэй сагта байрадань байлгажа һааха үедэ, мүн зунай бэлшээриин үедэ үдэрэй гурим тусгаар табигдадаг» гэжэ энэ ном соо хэлэгдэнэ. Зунай сагта сагай эрхэ байдалай ёһоор фермэдэхи үдэрэй гуримые һэлгүүлхэ ушар болодог. Зүгөөр, энээниие гэнтэ сошордуулан һэлгүүлжэ болохогүй. Тиигээ һаа, үнеэд гансата һаамаа хороодог гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Юрэнхыдөө энэ ном ойлгосотой һайн хэлээр бэшэгдэһэн, һү ехээр һаахада юун хэрэгтэй байнаб, тэдэниие бултыень шахуу дэлгэрэнгыгээр автор бэшээ. Тиигэбэшье, энэ номые оройдоо дутагдалгүй гэхын аргагүй. Мүнөө һү ехээр һаахын түлөө тэмсэхэгээ хамта шадаал һаа бага гаргаша хээд, ехэ һү абаха гэһэн зорилго табигдана. Энэ талыень автор оройдоо анхаралдаа абаагүй гээшэ ха гэжэ һанамаар. Һаагдаһан центнер һүн хэдытэ болоноб гэжэ ном соо хэлэгдэнэгүй. Манай эндэхи эрхэ байдалда фермэдэхи ажалай хүсэд оньһожоруулагдаагүй байһан дээрэһээ нилээдгүй ехэ гаргаша хэжэ, һүн абтадаг гээшэ. Үбэлэй сагта гансахан силосые нүхэн сооһоонь абахын тулада ямар ехэ гаргаша гаргагдана гээшэб.

Гадна үнеэдые үдэртөө хоёр һааха аргын һайн байһанда автор үшөө һэжэглэнги байна. Үнеэдэй һаагдадаг үеын түрүүшын хахадта үдэртөө гурба һааха, хоёрдохи хахадтань — үнеэнэй хожороод байхада үдэртөө хоёр һааха гэһэн асуудал автор табина. Энэ арга шэнжэлжэ үзэхэ хүдэлмэри эмхидхээ һаа, Прибайкалиин, мүн бусадшье аймагуудай колхозуудта ехэ туһатай байха һэн гэжэ һанагдана. Энэ асуудал хүсэд шэнжэлжэ үзөөгүй аад, тобшолол хэхэнь эртэ байна. Үбэлэй сагта үнеэдые, илангаяа тугаллаха үнеэдые хайшан гээд, ямар нормоор элеэлүүлдэгыень харуулалсаа һаань, үлүү бэшэ байгаа. Иимэ дутагдалнуудгүй һаа, энэ ном бүри һайн байха һэн.

Бага гаргаша хээд, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абаха, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө абадаг боро бодолой центнер бүхэндэ гаргадаг гаргаша хороохо, тракторна хүдэлмэриин өөрын үнэ 16 процентээр бага болгохо зорилго партиин XX съезд табиһан байна. Энээниие түйлахын тулада МТС-үүдые ажахын тоосоондо оруулха гэжэ заагдаа һэн. Энэ зорилго дүүргэхын тулада республикын машинно-тракторна станцинууд горьтой хүдэлмэри хээ, хэжэшье байна. Түрүү МТС-үүд тракторна бригадануудые ажахын тоосоондо оруулжа эхилһэн юм. **«МТС-үүдэй тракторна бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха тухай»** ном соогоо нүхэд Ламброзо Абзаев хоёр Үшөөтэйн МТС-эй тракторна бригадануудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые харуулаа. Эндэхи тракторна бригадануудта ажахын тоосоое хайшан гэжэ хэрэглэжэ эхилээб, энэ ямар аша туһатайб, энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар тус МТС 1956 ондо ямар үрэ дүн түйлааб гэжэ авторнууд дэлгэрэнгыгээр харуулаа.

«Үшөөтэйн МТС тракторна бригадануудаа ажахын тоосоондо бүгэдэнһөө урид оруулжа эхилхэдээ иимэ юумэнүүдые хараадаа абаһан байгаа»,—гэжэ авторнууд бэшэнэ. Горючи, заһабарилгын мүнгэ, хүдэлмэришэдэй салингай мүнгэ гаргашалгые бага болгожо химдаар продукци абаха ёһотой байгаа. Тракторна бригаданuудта ажалта үдэр гаргашалга бага болгохо гээшэ арьбалалга алмалтын гол шухала нүхэсэл мүн. МТС-эй дирекци ехэ хүдэлмэри хэжэ, тракторна бригадануудай үлүү хүнүүдые үсөөрүүлһэнэй ашаар 1956 он соо 59987 ажалта үдэр арьбалаа. Мүн горючи, заһабарилгын мүнгэн горьтойгоор арьбалагдаа. Тиихэдээ хэһэн хүдэлмэринь, абаһан продукцинь урда жэлэйхиһээ һураггүй ехэ байгаа.

Ажахын тоосоондо ороһон бригадануудай хүдэлмэриин зарим дүнгүүд гэһэн бүлэг соогоо авторнууд Үшөөтэйн механизаторнуудай ажалай амжалта харуулна. «Колхозуудта эдеэ хоолой зүйл аба[…] даалгабаряа үлүүлэн дүүргэһ[…] мүртөө хүдэлмэриин гаргаша ба[…] болоһон байна» гэжэ энэ ном с[…] тусгаар тэмдэглэгдэнэ. 1956 он[…] МТС-эй тракторна бригадану[…] 95727 гектар тракторна хүдэлмэ[…] гэхэ гү, али 1955 онойхиһоо арб[…] мянга гаран гектар ехээр хэгдэһ[…] байгаа. Тиибэшье 1955 онойхи[…] орходоо ажалта үдэр һураггүй б[…] гаар гаргашалагдаа. МТС-эй хүдэ[…] мэрилэгшэдтэ түлэдэг салингай […] мянгай түхэриг алмагдаа, гад[…] прицепщигүүд болон бусад хамһ[…] бариин хүдэлмэрилэгшэдые үсө[…] болгоһоной ашаар колхозуудай 3[…] мянган түхэриг арьбалагдаа. Бү[…] юумэнэй талаар иимэ алмалта х[…] дэһэн байна. 1956 ондо дунда за[…] гээр гектар бүриһөө 11,3 центн[…] орооһото культурануудай урга[…] абаһан байна. Урда жэлнүүдэйх[…] орходоо һүн, мяхан, тоһон, нооһ[…] һураггүй ехээр абтаа.

Тракторна бригадануудые ажа[…] хын тоосоондо оруулхада МТС-[…] хүдэлмэриие һайжаруулха, эд[…] хоолой зүйл улам ехээр абадаг б[…] лохо хэрэгтэ туһална. Энэ арга х[…] рэглэхэдэнь тракторна бригадануу[…] та энэ ном ехэ туһа хүргэхэ.

«Бурят-Монголой АССР-эй хүд[…] ажахын ургамалай гол дайса[…] гэһэн нүхэр Котовой бэшэһэн но[…] хэблэгдэн гаргагдаа. Хүдөө ажахы[…] ургамалай эгээ хоротой дайсадта[…] тэмсэхэ арга энэ ном соо заагдана.

Д. ЖУГДУРОВА.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26 Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов —35-14. культуры и быта. промышленности —34-05. местной информации и писем —24 74 корректорская —32 67 бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00483. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3840.